

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till livsmedelslag och lag om upphävande av 3 § lagen om livsmedelsverket

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det skall stiftas en ny livsmedelslag. Lagen avses upphäva livsmedelslagen från 1941. Stadgandena i den nuvarande livsmedelslagen och livsmedelsförordningen samlas i den föreslagna lagen. Lagen moderniserar gällande stadganden om det administrativa förfarandet.

Lagens syften är i huvudsak desamma som för gällande lag: att trygga livsmedlens kvalitet med tanke på hälsan och skydda konsumenten mot hälsorisker och ekonomiska förluster som beror på livsmedel.

Lagen tillämpas lika oberoende av om ett livsmedel är avsett för export eller för den inhemska marknaden. Den skall till vissa delar gälla också varor som transiteras. Utöver överlåtelse av livsmedel i försäljningssyfte föreslås tillämpningsområdet omfatta också annat slag av överlåtelse av livsmedel. Lagen skall dessutom tillämpas på förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel. På allmänna bruks- och konsumtionsförnödenheter skall dock produktsäkerhetslagen tillämpas.

Den föreslagna lagens tillämpningsområde skall utsträckas till att gälla marknadsföring av livsmedel. Marknadsföringen skall i första hand övervakas av livsmedelsverket.

Avgifterna för livsmedelstillsynen föreslås bli förenhetligade så att en avgift enligt de verkliga kostnaderna uppbärs av näringsidkaren för laboratorieundersökningar i fråga om både inhemska produkter och importvaror. Kommunerna uppbär en avgift också för behandling av tillstånds- och anmälningsärenden. I fråga

om avgifter som uppbärs för åtgärder av statliga myndigheter iakttas lagen om grunderna för avgifter till staten. Kommunen beslutar om avgiften för tillsynsåtgärder som en kommunal myndighet vidtar. De prov som behövs för tillsynen skall vara avgiftsfria för tillsynsmyndigheterna.

Utgångspunkten då tillsynen ordnas skall vara att den anpassas efter den europeiska integrationen. Medlen och övriga modeller för tillsynen harmonierar med de internationella förbindelser som Finland har iklätt sig. Propositionen är inte beroende av Finlands medlemskap i Europeiska unionen.

En av principerna för tillsynen är att företagen utövar egenkontroll. En sådan egenkontroll stöds på olika sätt i lagförslaget. Näringsidkare, med undantag av sådana som är verksamma på lokal nivå, skall göra upp en plan för egenkontrollen. De anstalter för livsmedelundersökningar som deltar i tillsynen skall i regel påvisa sin kompetens i enlighet med internationella krav.

Varje år utfärdas landsomfattande program för livsmedelstillsynen som stöder den långsiktiga planeringen. Programmen sammanjämkas med de anvisningar och rekommendationer som Europeiska unionens kommission årligen meddelar.

Det föreslås att 3 § lagen om livsmedelsverket skall upphävas i detta sammanhang.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sivu		Sivu
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	DETALJMOTIVERING	16
ALLMÄN MOTIVERING	3	1. Lagförslagen	16
1. Inledning	3	1.1. Livsmedelslagen	16
2. Nuläge	3	1 kap. Allmänna stadganden	16
2.1. Lagstiftning och praxis	3	2 kap. Allmänna villkor för hantering och överlåtelse	19
Livsmedelslagen	3	3 kap. Tillsynsmyndigheterna och deras uppgifter	21
Andra lagar som gäller livsmedel	5	4 kap. Undersökningsanstalter	23
2.2. Den internationella utvecklingen	5	5 kap. Ordnande av livsmedelstillsynen ..	25
Den europeiska integrationen	7	6 kap. Livsmedelsanläggningar	26
Situationen i övriga nordiska länder ..	8	7 kap. Avgifter för tillsynen	26
3. Bedömning av nuläget	9	8 kap. Tvångsmedel	28
4. Propositionens mål och de viktigaste förslagen .	10	9 kap. Straffstadganden och förverkandepåföljder	30
5. Propositionens verkningar	11	10 kap. Ändringssökande och verkställighet	30
5.1. Ekonomiska verkningar	11	11 kap. Särskilda stadganden	31
Central- och regionalförvaltningens kostnader	11	12 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden	32
Lokalförvaltningens kostnader	11	1.2. Lag om upphävande av 3 § lagen om livsmedelsverket	32
Sammandrag av central-, regional- och lokalförvaltningens kostnader	11	2. Ikraftträdande	32
Kostnader för importtillsynen	12	LAGFÖRSLAGEN	33
Kostnader för näringsidkare	12	1. Livsmedelslag	33
Verkningar i fråga om miljön	12	2. Lag om upphävande av 3 § lagen om livsmedelsverket	42
Verkningar för hushållen och konsumenterna	12	BILAGA	43
5.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	12	Parallelltext	43
6. Beredningen av propositionen	13	Lag om upphävande av 3 § lagen om livsmedelsverket	43
7. Andra omständigheter som inverkar på propositionens innehåll	15		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Livsmedelslagen (526/41) gavs i juli 1941. Enligt lagens 11 § meddelas närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av lagen genom förordning. I augusti 1941 gavs en förordning om tagande av prov på livsmedel (631/41), men till övriga delar verkställdes livsmedelslagen först på 1950-talet. Livsmedelsförordningen (408/52) gavs i november 1952 och trädde i kraft den 1 juni 1953.

Livsmedelslagen hade beretts i tre kommittéer. Lagen var ursprungligen tänkt som en vid ramlag. Regeringens proposition med förslag till livsmedelslag (RP 15/1941 rd) byggde på kommittébetänkande 1939:4. I motiveringen konstaterades att den kommitté som beredde livsmedelslagstiftningen (kommittébetänkande 1932:11) hade strävat efter att ordna ifrågasvarande lagstiftning i dess helhet och till och med ingått på detaljer. Under dåvarande förhållanden ansågs det dock att rådande missförhållanden och brister kunde avhjälpas genom en mindre omfattande och därjämte mindre kostsam reglering i lagstiftningsväg. Enligt betänkandet var det till en början viktigt att enbart få in de grundläggande stadgandena i lagen och genom dessa ge ”bemyndigande att genom förordningar meddela specialbestämmelser angående olika slag av livsmedel, allteftersom dylika bestämmelser befunnas påkallade”.

Livsmedelslagen har till sina väsentliga delar varit oförändrad under hela den tid den varit i kraft. Av ändringarna kan nämnas ändringen av 4 § 3 mom. (756/77), genom vilken tulllaboratoriet gavs rätt att ta prov på livsmedel gratis och undersökningen av proven samtidigt blev avgiftsbelagd för näringsidkarna. Enligt den senaste ändringen av 8 § (758/92) skall lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92) tillämpas på verksamhet enligt lagen. Övriga ändringar i lagen har varit små och av teknisk natur.

Det enda nämnvärda projektet för en revision av livsmedelslagen har varit att handels- och industriministeriet tillsatte en arbetsgrupp den 26 juli 1982 för uppgiften att utreda behovet av att klarlägga organisationen för livsmedelstillsynen och dess uppgifter samt lägga fram eventuella förslag till ministeriet. Arbetsgruppen avgav en promemoria den 21

juni 1984 med ett förslag till livsmedelslag som lagts upp i form av en regeringsproposition. Om denna promemoria mottogs 50 utlåtanden, i vilka en reform av livsmedelslagen allmänt ansågs vara nödvändig och de riktlinjer som föreslogs av arbetsgruppen understöddes i stor utsträckning. Motstånd röntes bl.a. oklara organisationslösningar. Förslaget ledde inte till några lagstiftningsåtgärder.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Livsmedelslagen

Enligt 1 § livsmedelslagen kan beredning av livsmedel i försäljningssyfte, handel med livsmedel samt import och annan hantering av livsmedel regleras genom förordning. Avsikten är att säkra det allmänna hälsotillståndet och skydda konsumenten mot försäljning av underhaltiga livsmedel och ekonomisk förlust som sådan försäljning föranleder. Vad som stadgas om livsmedel äger enligt 1 § 2 mom. tillämpning också på njutningsmedel samt sådana allmänna bruks- och konsumtionsförodenheter som med avseende på sammansättning eller framställningssätt kan vara skadliga för hälsan.

Enligt 2 § 1 mom. kan genom förordning bestämmas om skyldighet att göra en anmälan om näringsverksamhet. Livsmedelslagen erbjuder ingen möjlighet att göra näringsverksamhet beroende av tillstånd. Detta har tolkats så att idkande av näring, dvs. beredning av eller handel med livsmedel e.dyl., inte kan bestämmas vara beroende av tillstånd. Däremot kan vissa delområden inom en näringsverksamhet bestämmas vara tillståndspliktiga, såsom vitamineringen av ett livsmedel eller användningen av tillsatssämnen.

I 3 § finns stadgandena om kontrollmyndigheterna. Dessa har orsakat tvister mellan myndigheterna om deras inbördes behörighet. Övervakningsläget blev klarare i och med att livsmedelsverket inrättades den 1 juni 1990 genom lagen om livsmedelsverket (111/90) för att organisera och utveckla livsmedelstillsynen i enlighet med livsmedelslagen. Samtidigt preciserades livsmedelförordningen så att livs-

medelsverket är den myndighet som leder tillsynen i stället för de tre tidigare ledande myndigheterna.

Livsmedelslagens 4 § ändrades genom lagen 756/77 på så sätt att undersökningar av importerade livsmedel blev avgiftsbelagda och de prov som behövs för undersökningarna blev avgiftsfria. I fråga om undersökningar av inhemska livsmedel förblev huvudregeln enligt 4 § i kraft, och ingen avgift uppbärs därför av näringsidkaren för laboratorieundersökningar som utförs på dessa. Ersättning skall betalas för provet om det vid undersökning av livsmedlet inte kan påvisas att det strider mot livsmedelsbestämmelserna.

Lagens 5 § innehåller detaljerade stadganden om förfarandet ifall en kontrollmyndighet upptäcker att ett livsmedel strider mot bestämmelserna. Till medlen hör närmast försäljningsförbud, förpliktelse att anpassa livsmedlet efter bestämmelserna, försäljning av varan för ett ändamål som inspektören godkänner, förstörande av varan samt beslagtagande. Importvaror får dock föras ut ur landet, om varans ägare så önskar.

I 6 § finns det sedvanliga stadgandet om tystnadsplikt.

Enligt 7 § bestämmer statsrådet vilka statliga eller kommunala undersökningsanstalter som är berättigade att verkställa undersökningar som förutsätts i lagen och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den och att avge officiella utlåtanden om dessa. Dessa anstalter kallas anstalter för livsmedelsundersökningar. I statsrådets beslut om statens anstalter för livsmedelsundersökningar (347/59, ändr. 807/74) bestäms ett antal statliga undersökningsanstalter vara anstalter för livsmedelsundersökningar, av vilka bara en del emellertid är aktiva inom livsmedelstillsynen. Genom överenskommelser mellan statsrådet och kommunerna godkändes de kommunala laboratorierna officiellt fram till den 1 juni 1990, då bestämmanderätten genom lag överfördes på det nya livsmedelsverket.

Behörigheten enligt 7 § innehas således bara av statliga och kommunala undersökningsanstalter. Denna fråga behandlas inte i motiveringen till regeringspropositionen. Däremot konstateras i betänkandet av den kommitté som beredde livsmedelslagstiftningen (1939 nr 4) till denna del att också kommunala laboratorier enligt kommittén kan här komma i fråga utöver de statliga, medan däremot privata

laboratorier och bolagens laboratorier kanske inte kunde komma i fråga på grund av jäv, eftersom de ofta står nära den aktuella näringen eller själva idkar den.

I 8 § finns stadganden om att också livsmedelstillsynen omfattas av lagstiftningen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Enligt 9 § tillämpas lagen inte på en vara som skall föras ut ur landet eller på transitogods. Enligt paragrafens nuvarande ordalydelse gäller dessutom i fråga om alkoholdrycker och apoteksvaror, kött- och mjölkkontroll samt vissa livsmedelsfetter vad som särskilt stadgas om dessa.

Lagens 10 § innehåller stadganden om straff och förverkandepåföljder.

I 11 § stadgas att närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av lagen meddelas genom förordning.

Livsmedelsförordningen. Livsmedelsförordningen är detaljerad och reglerar delvis samma frågor som livsmedelslagen, om ock ställvis med något avvikande ordalydelse.

I 1 § i förordningen definieras begreppet livsmedel. Definitionen är till sina grundläggande principer fortfarande synnerligen användbar. I 2 § förtecknas de bruks- och konsumtionsförnödenheter som omfattas av livsmedelslagstiftningen. Förteckningens omfattning har orsakat problem i fråga om åtskillnaden mellan produktsäkerhetslagen (914/86) och organisationen enligt denna å ena sidan och livsmedelslagen och organisationen enligt denna å den andra. När livsmedelsverket och konsumentverket inrättades försökte man göra arbetsfördelningen klarare i 26 a § livsmedelsförordningen (540/91).

I 9 § livsmedelsförordningen finns ett allmänt stadgande om att beredning och försäljning av livsmedel som är skadliga för hälsan är förbjuden. I 2 mom. 1 och 2 punkten beskrivs i detalj när ett livsmedel skall anses vara skadligt för hälsan.

I övrigt beskriver stadgandena i förordningen närmast kontrollmyndigheternas och undersökningsanstaltarnas ställning och uppgifter inom livsmedelstillsynen.

Övriga livsmedelsbestämmelser. Den egentliga materiella lagstiftningen har överförts från livsmedelsförordningen till specialförfattningar. Sådana är bl.a. förordningen om påskrifter på livsmedelsförpackningar (794/91), förordningen om förnödenheter som kommer i beröring med

livsmedel (539/91), förordningen om tillsatserna för livsmedel (521/92) och förordningen om främmande ämnen i livsmedel (755/90). Med stöd av livsmedelslagen har dessutom talrika förordningar givits om enskilda produkter (vertikala förordningar). Bland dessa kan nämnas förordningarna om fisk och fiskprodukter (108/93), köttprodukter (902/88), smör (276/66), hönsägg (799/77), ost (315/77), glass (108/81) samt barnmatförordningen (722/81), förordningen om matpotatis (356/84), förordningen om vegetabilier (526/69) osv. Med stöd av flera förordningar har dessutom närmare föreskrifter meddelats genom beslut av handels- och industriministeriet.

Andra lagar som gäller livsmedel

Utöver livsmedelslagen finns stadganden om livsmedel och hygienisk hantering och saluhållande av sådana samt om andra överlåtelsevillkor i bl.a. mjölkhygienlagen (671/94), kötthygienlagen (511/94), äggprodukthygienlagen (517/94), fiskhygienlagen (330/94), lagen om vissa livsmedelsfetter (1/79) och hälsoskyddslagen (763/94), som träder i kraft vid ingången av 1995.

2.2. Den internationella utvecklingen

Den europeiska integrationen

Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet). Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet trädde i kraft den 1 januari 1994. Lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet (1504/93) trädde i kraft genom förordningen om ikraftträdande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och protokollet med justeringar av avtalet samt om ikraftträdande av lagen och lagen om ändring av lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet och om tillämpningen av avtalet 1506/93.

Enligt 1 § i EES-lagen är bestämmelserna i huvudavtalet, bilagorna och protokollet till det och i de rättsakter till vilka det hänvisas i bilagorna till EES-avtalet i kraft så som därom har överenskommit.

I punkt XII i bilaga II till EES-avtalet

(livsmedel) förtecknas 54 rättsakter om livsmedel och dessutom två rekommendationer och ett tolkningsmeddelande som skall beaktas. Genom Gemensamma EES-kommitténs beslut nr 7/94 (det första s.k. tilläggs paketet till EES) godkändes 14 nya förordningar och direktiv samt flera direktivändringar och två tolkningsmeddelanden som delar av EES-avtalet.

I punkt XX i bilaga II nämns dessutom kommissionens meddelande 380 Y 1003 (01) angående konsekvenserna av EG-domstolens dom den 20 februari 1979 i målet 120/78 (det s.k. Cassis de Dijon-målet). Även detta meddelande skall parterna beakta.

Med tanke på ikraftträdandet av den föreslagna livsmedelslagen är de viktigaste stadgandena de som gäller hur livsmedelstillsynen skall ordnas och som ingår i huvudsak i EG-rådets direktiv om offentlig kontroll av livsmedel. Övriga handlingar behandlas kort i det följande.

EG-rådets direktiv om offentlig kontroll av livsmedel. Europeiska gemenskapen (EG) har ingen egentlig livsmedelslag. Ett utkast till livsmedelslag som gjorts år 1992 i gemenskapen innehåller definitioner, ett förbud att sälja eller marknadsföra livsmedel på ett vilseledande sätt, bestämmelser om i vilken mån livsmedel som marknadsförs med olika namn tillåts fri rörlighet, krav på hygien vid hantering, samt bestämmelser om näringsidkarens ansvar, användningen av administrativa tvångsmedel m.m. I utkastet finns dessutom ett förbud att exportera sådana livsmedel till tredje land som kan vara skadliga för människors hälsa. Till kommissionens program hörde att under våren 1994 lägga fram ett förslag till livsmedelslag för gemenskapen i form av en promemoria, dvs. ett s.k. Green Paper. Detta har tills vidare skjutits upp.

EG-rådets direktiv om offentlig kontroll av livsmedel, nedan kontrolldirektivet, innehåller ett synnerligen täckande regelverk för hur livsmedelstillsynen skall ordnas. Till rådets direktiv hänvisas i bilaga II till EES-avtalet och det utgör därför lagstiftning som är bindande för Finland.

Med offentlig kontroll av livsmedel avses åtgärder genom vilka den behöriga myndigheten genom inspektion kontrollerar att livsmedel, livsmedelstillseter, vitaminer, mineralsalter, spårämnen och andra beståndsdelar som är avsedda att säljas som sådana samt förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel

stämmer överens med de bestämmelser som syftar till att förebygga risker för människors hälsa och samtidigt garantera en hederlig handel och skydda konsumenternas intressen.

I inledningen till direktivet poängteras att handeln med livsmedel är en av de viktigaste aspekterna på den gemensamma marknaden. Kontroller skall utföras regelbundet, de får inte begränsas i fråga om föremål, skede eller lämplig tidpunkt, och de skall dessutom utföras på det mest effektiva sättet. Medlemsstaterna tillåts en viss grad av frihet att välja de praktiska metoder som är bäst lämpade för de speciella förhållandena i varje medlemsstat.

Medlemsstaterna skall säkerställa att produkter som är avsedda för en annan medlemsstat kontrolleras med samma omsorg som produkter som skall saluföras inom det egna landet. Medlemsstaterna får inte utesluta någon produkt från tillbörlig kontroll med motivering att den är avsedd för export utanför gemenskapen.

I kontrolldirektivet finns en detaljerad förteckning över föremålen för kontrollverksamheten. Laboratorieundersökningarna skall göras i officiella laboratorier. Medlemsstaterna kan befullmäktiga också något annat slag av undersökningsanstalt att utföra de analyser som kommer i fråga.

Kontrolldirektivet förutsätter också att nationella livsmedelsprogram utarbetas. Med stöd av direktivet utfärdar kommissionen en rekommendation om ett gemensamt program, som skall genomföras samtidigt i alla medlemsstater. Rekommendationen ges årligen och det gavs för första gången för år 1993 (Commission Recommendation concerning a coordinated programme for the official control of foodstuffs for 1993, 92/540/EEC).

Direktivet som kompletterar kontrolldirektivet. Kontrolldirektivet har kompletterats genom rådets direktiv 93/99/EEG om ytterligare åtgärder för offentlig kontroll av livsmedel, nedan kompletterande kontrolldirektivet. Direktivet fogades till EES-avtalet i det första s.k. tilläggspaketet, och blev då också bindande lagstiftning för Finland.

Kärnan i direktivet är att ändamålsenlig utbildning skall ordnas för de myndigheter som ansvarar för kontrollen av livsmedel, tillsynspersonalens tillräckliga kompetens garanteras, enhetliga laboriemetoder och kompetens-

kriterier för laboratorierna fastställas samt samverkan mellan livsmedelstillsynsmyndigheterna tryggas och utvecklas.

Skyldighet att utbyta information. Rådets beslut 89/45/EEG om ett gemenskapssystem för snabbt informationsutbyte om faror som härrör från användning av konsumentprodukter gäller också livsmedel. I en bilaga till beslutet bestäms om ett detaljerat förfarande i brådskande fall som medför en akut och allvarlig fara. Detta beslut upphävdes genom rådets direktiv om allmän produktsäkerhet (92/59/EEG), i vars bilaga finns motsvarande regler för informationsutbytessystemet.

Avgifter som uppbärs för tillsynen. EES-avtalet inverkar direkt på att inspektioner inom livsmedelstillsynen inom landet skall bli avgiftsbelagda i enlighet med samma principer som importprodukterna. Kriteriet för fastställandet av inhemska kostnader skall vara de verkliga kostnaderna, dvs. självkostnadsvärdet.

Inom EU finns inga harmoniserade regler i fråga om avgifterna för livsmedelskontroller, med undantag av vissa direktiv som reglerar livsmedel av animaliskt ursprung. EG-domstolen sammanfattade och preciserade sitt rätt omfattande förfarande för tillämpning av artiklarna 9 och 12 i Romfördraget på avgifter i samband med målet kommissionen/Tyskland (mål 18/87). Domstolen konstaterade att förbudet mot åtgärder som till sin verkan motsvarar tullar skall tillämpas på kontrollavgifter som uppbärs ensidigt till följd av gränsöverträdelse. Detta gäller dock inte längre i fall där avgiften har samband med statens allmänna interna avgiftssystem, som gäller systematiskt för alla inhemska produkter och importprodukter enligt samma kriterier, eller om avgiften utgör ersättning för en tillhandahållen tjänst eller om den under vissa förutsättningar ansluter sig till kontroller som företas för att fullgöra förpliktelser som gemenskapsrätten bestämmer. Fallet gällde kontrollavgifter som uppburits vid import av levande djur i handeln inom gemenskapen. Samma principer har iakttagits sedan den interna marknaden bildades. I sina utslag den 426/92 målet Tyskland/Deutsches Milchkontor och 130/93 målet La-maire NV/Nationale Dienst voor Afzet van Land-en Tuinbouwprodukten (NDALTP), upprepade EG-domstolen i motiveringen till sitt utslag samma principer för rätten att utöva tillsyn och för avgifterna för tillsynen.

När det gäller kontroll av livsmedel kan

huvudregeln anses vara att en kontroll inte kan utföras om produkten redan har kontrollerats i avgångslandet. Stickprov är däremot tillåtna i syfte att upptäcka brister som uppstått under transporten eller uppläggningsen eller i övrigt efter den första kontrollen (målet 132/80, United Foods). Kontroller är dessutom alltid tillåtna för utredning av administrativa frågor, t.ex. om handlingarna motsvarar produktintyget (målet 190/87, Handelsovervakning Moor-man).

Commissionens meddelande om fri rörlighet av livsmedel inom gemenskapen (89 C 271/03). Kommissionen utgår ifrån att då regelverk på gemenskapsnivå saknas, har medlemsstaterna i princip rätt att ställa regler som gäller framställningen av livsmedel, deras beskaffenhet samt förpackande och utställande av dem. Villkor för den fria rörligheten kan ställas endast om det sker utan åtskillnad mellan inhemska och importerade produkter och om sådana bestämmelser

— kan visas vara nödvändiga för att obligatoriska krav skall kunna tillfredsställas, såsom konsumentskydd, ärlighet i handelsverksamhet och miljöskydd,

— står i rätt proportion till det eftersträvade målet,

— är med avseende på de medel genom vilka målet kan nås de som minst skadar handeln.

Domstolsmaterialet kring den fråga som kommissionen har behandlat är omfattande, kanske det mest omfattande i hela gemenskapsrättens domstolspraxis. I meddelandet dryftas flera enskilda frågor närmast inom ovan beskrivna ramar.

De mest problematiska frågorna har varit och torde också i fortsättningen vara sådana fall som har att göra med produktamn. Kommissionen har utfärdat ett tolkningsmeddelande om handelsnamn på livsmedel (91 C 270/02). Kommissionen kommer i sitt tolkningsmeddelande fram till att medlemsstaterna kan begränsa import av ättika, yoghurt och kaviar under det i tillverkningslandet vedertagna namnet, om det inte uppfyller de krav som fastställs närmare i meddelandet.

Kommissionen betonar till sist att begränsningar av det ovan nämnda slaget kommer fortsättningsvis att utgöra ett undantag från huvudregeln att importören får välja det namn som används i export- eller importlandet eller bådadera.

Rådets förordning (EEG) nr 339/93 om kontroll av att produkter som importeras från tredje land är i överensstämmelse med reglerna för produktsäkerhet. EG-rådet har utfärdat en förordning om kontroll av att produkter som importeras från tredje land är i överensstämmelse med reglerna för produktsäkerhet. Enligt förordningen skall tullmyndigheterna vid kontroll av en produkt innan den övergår till fri omsättning skjuta upp sitt beslut om de konstaterar att

1) det föreligger starka misstankar om att produkten eller produktpartiet har sådana egenskaper som kan orsaka en allvarlig och akut fara för hälsan eller säkerheten vid normal eller förutsebar användning och/eller

2) produkten eller produktpartiet inte åtföljs av en sådan handling eller inte har märkts på sådant sätt som gemenskapens eller mottagarsstatens regler förutsätter.

Tullmyndigheten skall omedelbart underrätta den nationella myndighet som sköter tillsynen över produkten om sitt beslut att skjuta upp avgörandet. Om tillsynsmyndigheten så bestämmer, skall produkten övergå till fri omsättning. På samma sätt skall man gå till väga i det fall att tullmyndigheten inom tre arbetsdagar inte har fått meddelande om försiktighetsåtgärder. Tillsynsmyndigheten skall kräva, beroende på hur farlig produkten är, att märkningar enligt förordningen skall anbringas på den. Vidare skall kommissionen sammanställa en förteckning över de produkter eller produktgrupper som artikel 2.2 i förordningen särskilt gäller. Kommissionen har beslutat den 28 juli 1993 (COM (93) 2130 final) att de produkter som avses i artikeln i fråga är leksaker, läkemedel och livsmedel.

Sammandrag av förpliktelseerna enligt EES-avtalet. Sammanfattningsvis kan det konstateras att EES-avtalet inte medför några väsentliga ändringar i det nuvarande tillsynssystemet, med undantag av förpliktelsen att utföra exportkontroller och ge tillsynen över inhemska produkter samma status som tillsynen över importprodukter vad avgifterna beträffar, samt vissa preciseringar av tillsynsförpliktelseerna, bl.a. kompetenskraven för undersökningsanstalter och skyldigheten att utarbeta ett nationellt program för livsmedelstillsynen.

När det gäller regelverk som skall tillämpas inom EES kommer artikel 6 i EES-avtalet att ha särskild betydelse. I denna förutsätts att till den del som bestämmelserna i EES-avtalet har

samma innehåll som motsvarande EEG-regler, tolkas de vid verkställighet och tillämpning enligt betydande utslag som EG-domstolen har fällt innan avtalet undertecknades. Detta får dock inte begränsa framtida utveckling av rättspraxis.

Situationen i övriga nordiska länder

Allmänt. Situationen i de övriga nordiska länderna har beskrivits bl.a. i ett betänkande av kommissionen för omorganisering av livsmedelskontrollen 1989 (kommittébetänkande 1989:32) samt livsmedelslaboratoriarbetsgruppens promemoria av den 19 december 1990 (Arbetsgruppspromemoria, handels- och industriministeriet, Helsingfors 1990). Här behandlas endast avgiftssystemet i Sverige, eftersom det har stor betydelse när ett ändamålsenligt system för Finland övervägs.

Avgiftssystemet inom livsmedelstillsynen i Sverige. Det svenska avgiftssystemet reviderades den 1 juli 1990, då man övergick till ett system med fasta årsavgifter. De avgifter som uppbärs hos näringsidkare skall finansiera kostnaderna för provtagning och undersökning inom livsmedelstillsynen samt inspektionen av egenkontrollprogram. Avgifterna kan användas till följande utgiftsposter:

- den del av tillsynsbesöket som hänförs till provtagning,
- direkta provtagnings- och analyskostnader,
- direkta kostnader för undersökning som ersätter analys samt
- den tid som går åt till fastställande av egenkontrollprogrammet.

Tillsynspersonalens arbetstid går åt till provtagning och fastställandet av egenkontrollprogrammet. I provtagnings- och analyskostnaderna ingår bl.a. material- och arbetskostnader, frakter samt tillsynspersonalens resekostnader. Begreppen ”provtagning och undersökningar” förstås i allmänhet i kommunerna på så sätt att de inbegriper all tillsyn som sker på ”fältet”. Gränsdragningen till inspektioner som skall vara avgiftsfria är i praktiken mycket svår. I Sverige är i praktiken all tillsyn avgiftsbelagd.

Kommunerna skall i ersättning för tjänsterna åt de kommunala myndigheterna till statens livsmedelsverk betala in 15 % av de avgifter som tillsynsobjekten betalar. Näringsidkarna skall dessutom särskilt betala för en myndig-

hets prestationer, såsom för godkännande av livsmedelslokalen och för andra tillstånd samt för uppföljning av prov som strider mot bestämmelserna. Övrig livsmedelstillsyn är avgiftsfri och finansieras för kommunernas del med skatteinkomster.

För allokeringen av avgifterna för livsmedelstillsyn har tillsynsobjekten på basis av affärsverksamhetens natur delats in i tre grupper, dvs. livsmedelsindustri, parti- och minutförsäljning samt storhushåll. Även vattenverken omfattas av samma system och även de är skyldiga att betala för tillsynen. Inom dessa huvudgrupper delas tillsynsobjekten ytterligare in i undergrupper på basis av årsverken eller omsättning samt företagets verksamhetsnatur. I den lägsta avgiftsklassen, i vilken företagets omsättning är högst 4 milj. Svenska kronor eller i vilket antalet årsverken är högst fyra, är avgiften samma oberoende av affärsverksamhetens natur.

Till avgiftsgruppen för livsmedelsindustrin hör alla sådana företag som industriellt tillverkar livsmedel. Gruppen har ytterligare delats in i tre undergrupper på basis av det hygieniska tillsynsbehovet så att sådana anstalter som tillverkar de känsligaste produkterna, såsom kött- och fiskprodukter, mjölkprodukter, färdigmat m.m., hör till den grupp där avgifterna är störst och sådana som tillverkar minst känsliga livsmedel, såsom kaffe och socker hör till den grupp där avgiften är lägst. Avgifterna för storhushåll bestäms enbart på basis av omsättningen. De avgifter som uppbärs för livsmedelstillsynen varierar mellan 1 500 kronor och 36 000 kronor per år.

Genomförandet av avgiftssystemet har inte varit problemfritt. Enligt näringsidkarna indelas företagen för grovt och slumpmässigt utan att särdragen hos de olika företagstyperna beaktas. Uppbördens av avgifterna medför arbete. Det är inte alltid lätt att hitta den som är betalningsskyldig eftersom erfarenheter har visat att upp till 20—25 % av företagen byter ägare per år. Speciellt små företagare inom livsmedelsbranschen kommer och går i snabb takt. I Stockholm, där det finns ca 4 500 tillsynsobjekt och där den summa som skall uppbäras uppgår till ca 10 milj. kronor, utelämnas ca 10 % av avgifterna. Problemet för statens livsmedelsverk är kommunernas långsamma betalning. Enligt bestämmelserna skall kommunerna redovisa de avgifter som hör till livsmedelsverket före utgången av maj men

avgifterna är ofta försenade och detta försvårar en ändamålsenlig planering av livsmedelsverkets verksamhet.

3. Bedömning av nuläget

Den ledande principen i livsmedelslagen är att trygga allmän hälsa samt att skydda konsumenterna mot försäljning av underhaltiga livsmedel och mot därav föranledda ekonomiska förluster. I praktiken har det visat sig att den lösning som valdes har varit funktionsduglig länge. Före 1993 har, beroende på räknesättet, 70 olika typer av författningar givits med stöd av lagen. Lagen har således inte utgjort något hinder för utvecklandet av den tekniska lagstiftningen.

EES-avtalet, har dock förändrat läget. Tillämpningsområdet för den nuvarande livsmedelslagen är inte längre tillräckligt omfattande. I bilaga II till EES-avtalet hänvisas till kontrolldirektivet, som förutsätter att livsmedel kontrolleras analogt oberoende av om de är avsedda för export eller om de saluförs inom det egna landet. Eftersom livsmedelslagen inte gäller varor som exporteras eller transiteras skall lagen ändras till denna del.

Utöver livsmedel omfattar tillämpningsområdet för livsmedelslagen för närvarande en stor mängd allmänna bruks- och konsumtionsförmödenheter. Sedan produktsäkerhetslagen trädde i kraft har gränsdragningen mellan de konsumtionsvaror som avses i denna lag och de bruks- och konsumtionsförmödenheter som avses i livsmedelslagen gett upphov till administrativa och materiellrättsliga problem. Tillämpningsområdena måste alltså förtydligas.

Det administrativa förfarandena och tvångsmedlen har utvecklats mycket sedan livsmedelslagen stiftades. För närvarande består tvångsmedlen av administrativa förbud mot försäljning och beslag, förstörande av varan, straff och förverkandepåföljd. Särskilt straffen har i praktiken förlorat den verkan som de skall ha med hänsyn till allmän- eller specialpreventionen. Straffstadgandena i den nuvarande lagen har i praktiken knappt tillämpats alls. I fråga om straffstadgandena måste lagen ändras.

Enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92) uppbärs en avgift för prestationer som hänför sig till mottagarens ekonomiska verksamhet oberoende av om prestationen utförs på mottagarens begäran eller inte. De

undersökningar som avses i livsmedelslagen är avgiftsbelagda för näringsidkare endast till den del de gäller tulllaboratoriets prestationer. För de undersökningar som en kommunal kontrollmyndighet utför uppbärs ingen avgift. Kommunerna är tvungna att bekosta undersökningarna och även de prov som behövs om livsmedlet uppfyller livsmedelsbestämmelserna. En analog behandling av näringsidkarna förutsätter att även de laboratorieundersökningar som kommunerna utför skall bli avgiftsbelagda enligt samma principer som inom importkontrollen.

Den internationella inriktningen i produktionen av och handeln med livsmedel har i allt större utsträckning övergått till egenkontroll hos tillverkare och andra näringsidkare. I synnerhet stora företag har goda möjligheter att redan på förhand förvissa sig om att produkterna är av god kvalitet och klanderfria till alla delar. Näringsidkaren kan certifiera det egna systemet för kvalitetskontroll varmed en jämn kvalitet och övriga egenskaper hos produkten säkerställs. I fråga om myndighetstillsyn i anslutning till internationell handel torde denna verksamhet även ges speciell betydelse. Om produkten eller produktionsprocessen har certifierats av ett behörigt ackrediterat organ skall produkten i allmänhet få en fördelaktigare behandling vid tillsynen än den skulle få i andra fall. Produkterna kan lättare och snabbare fås ut på marknaden och produkten behöver ofta inte längre kontrolleras i mottagarlandet, vilket även minskar kostnaderna. Möjligheten till egenkontroll skall även beaktas i lagstiftningen och genomförandet av den skall uppmuntras på olika sätt.

Livsmedelsreklam och därmed jämställd marknadsföring och annan säljfrämjande verksamhet är enligt nuvarande stadganden i huvudsak beroende av tillämpningen av konsumentskyddslagen (38/78). Med beaktande av den specialkunskap som behövs vid bedömningen av livsmedelsreklam och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel (79/112/EEG) borde även regleringen av reklam omfattas av livsmedelslagen.

Eftersom nuvarande livsmedelslag i sin helhet är föråldrad både i fråga om terminologin och förfarandena är det ändamålsenligt att skriva om hela lagen.

4. Propositionens mål och de viktiga förslagen

Det huvudsakliga målet är att få till stånd en livsmedelslag som till sin struktur och i fråga om förfarandena överensstämmer med det europeiska livsmedelskontrollsystemet. Målet är dessutom att samordna den nationella lagstiftningen så att det inte finns överlappning som är menlig för verksamheten eller motstridigheter mellan lagarna inom olika förvaltningsområden.

Lagförslaget har skrivits så att det smidigt kan anpassas till en föränderlig verksamhetsomgivning om internationella eller nationella krav så förutsätter.

Målet med förslaget till livsmedelslag är att trygga konsumentens intressen oberoende av i vilken egenskap han skaffar livsmedel. Den nuvarande lagen gäller enbart överlåtelse av livsmedel i försäljningssyfte. Lagförslaget tryggar konsumentens intressen även då överlåtelsen sker utan ersättning.

Ett mål med lagförslaget är att i enlighet med direktivet om offentlig kontroll av livsmedel skapa en ram för ett nationellt program för livsmedelstillsyn. Programmet, som enligt propositionen skall ges på livsmedelsverkets ansvar, skall samordnas med en europeisk nivå. Avsikten med programmet är att det skall betjäna myndigheterna och medverka till en långsiktig planering. Detta gagnar även näringslivet.

Livsmedelslagstiftningen omfattar för närvarande allmänna bruks- och konsumtionsförmådenheter. Regleringen av dessa kan inte på ett naturligt sätt förknippas med livsmedelslagstiftningen. Enligt lagförslaget skall allmänna bruks- och konsumtionsförmådenheter inte längre höra till lagens tillämpningsområde. Om säkerheten i fråga om konsumtionsvaror och konsumenttjänster stadgas i produktsäkerhetslagen. Sådana förmådenheter som kommer i beröring med livsmedel och regleringen av dessa är det dock ändamålsenligt att ha kvar i livsmedelslagstiftningen.

Systemet för tvångsmedel i livsmedelslagen känner t.ex. inte order och förbud som förstärkts med vite. Tvångsmedlen skall även i övrigt stå i rätt förhållande till riskens storlek så att man kan vidta strängare åtgärder när en större fara hotar. De stadganden som är nödvändiga för att uppnå dessa mål har intagits i lagförslaget.

Utanför den nuvarande livsmedelslagen står varor som förs ut ur landet eller transiteras. I ett integrerat Europa är detta förfarande inte längre möjligt eller ändamålsenligt. I den praktiska tillsynen är det ju svårt att veta om varan är avsedd för export eller för den inhemska marknaden. Lagförslaget har skrivits så att de varor som exporteras och under vissa förutsättningar även varor som transiteras skall omfattas av tillsynen.

Finansieringen av de tillsynsåtgärder som den nuvarande livsmedelslagen förutsätter kan inte anses vara godtagbar. I och med lagförslaget kommer uppgifterna för den kommunala tillsynen att öka vilket förutsätter att även behörigt anslag anvisas för dessa uppgifter. Eftersom den inhemska produktionen och importen inte heller i handelspolitiskt hänseende kan anses vara jämlik, är målet med förslaget att harmonisera avgiftspolitikerna så att kravet på jämlikhet bättre förverkligas.

I den nuvarande livsmedelslagen finns inga stadganden som förpliktar näringsidkare att känna till de kritiska punkterna i produktionen eller affärsverksamheten. Målet är att näringsidkarna i tillräcklig grad utökar egenkontrollen varvid behovet av myndighetskontroll gradvis sjunker.

Den nuvarande livsmedelslagen är till sin struktur en ramlag där det endast finns ett fåtal stadganden. I livsmedelsförordningen finns det däremot ett stort antal stadganden. Förslaget till livsmedelslag har skrivits så att man för verkställigheten av den inte genast behöver stadgandena i förordningen. Lagen skall alltså vara en ramlag, men man har strävat efter att på lagnivå uttömmande räkna upp sådana förfaranden och andra regler som påverkar privatpersoner och kommuner. På detta sätt försöker man förbättra och klargöra de olika parternas rättsskydd.

Anpassningen till en bindande internationell norm förutsätter smidighet och därför föreslås att materiella verkställighetsförordnanden i regel meddelas genom handels- och industriministeriets beslut. I den föreslagna lagen ingår ett stadgande som gör det möjligt att genom förordning ålägga jord- och skogsbruksministeriet eller social- och hälsovårdsministeriet vissa uppgifter. Stadgandena om ämbetsverkens förvaltningsförfarande meddelas alltså enligt principerna i regeringsformen på förordningsnivå.

I 3 § lagen om livsmedelsverket finns ett

stadgande om tillsynsmyndighetens rätt att få upplysningar som avviker från 21§ i den föreslagna lagen. Det föreslås att paragrafen upphävs.

5. Propositionens verkningar

5.1. Ekonomiska verkningar

Allmänt: Företagsekonomiska Forskningsinstitutet gjorde på uppdrag av livsmedelsverket en undersökning som blev klar 1992 ("Elintarvikevalvonnans kustannukset ja valvontamaksujen määrittäminen kustannusvastaavuuden mukaan"; Elintarvikeviraston valvontasarjan julkaisu 6/1992). Kostnaderna i utredningen baserar sig i huvudsak på uppgifterna för 1991.

På basis av undersökningen är det möjligt att uppskatta vilka ekonomiska verkningar det skulle ha om livsmedelstillsynen enligt livsmedelslagen blev avgiftsbelagd. Det är dock svårt att lägga fram exakta uppskattningar av kostnaderna för tillsynen över att livsmedelslagen iaktas eftersom kostnaderna för tillsynen inte har delats upp enligt olika lagar i den kommunala bokföringen. T.ex. vid samma inspektionsbesök övervakas samtidigt iakttagandet av alla lagar som styr livsmedelstillsynen.

Central- och regionalförvaltningens kostnader

I undersökningen utreddes central- och regionalförvaltningens kostnader som totalbelopp och de fördelades på basis av fördelningen av arbetsinsatsen mellan de grupper som utnyttjade tjänsterna (näringsidkare, konsumenter och andra myndigheter). Kostnaderna för tjänster som producerats åt andra myndigheter vältrades som allmänna kostnader över på tillsynsorganisationens lägsta nivå (den kommunala nivån) där största delen av tillsynens slutprestationer produceras. Förfarandet ansågs vara nödvändigt för att utreda hur de avgifter som uppbärs för tillsynen täcker kostnaderna för ledningen av tillsynen.

Livsmedelsverkets (centralförvaltningens) kostnader uppgick till ca 10 milj. mk (alltjämt samma storleksklass), varav 4,9 milj. mk direkt hänförde sig till kommunernas allmänna kostnader och 1,4 milj. mk till länsstyrelserna.

Länsstyrelsernas kostnader för livsmedelstillsynen beräknades uppgå till 2 milj. mk. Till

detta bör fogas kostnaderna om 1,4 milj. mk för tjänster som livsmedelsverket producerat. De totala kostnaderna för regionalförvaltningen uppgick således till 3,4 milj. mk, varav ca 2,5 milj. mk hänförde sig till lokalförvaltningens allmänna kostnader.

Lokalförvaltningens kostnader

Enligt undersökningen uppgick kostnaderna för livsmedelstillsynen på lokal nivå till ca 130 milj. mk och bortsett från mjölkkontrollen till ca 97 milj. mk. Den största utgiftsposten, 42 milj. mk (43 %), gav inspektionen av livsmedelslokaler upphov till. Kostnaderna för godkännande av nya lokaler och för inspektion vid byte av innehavare uppgick till drygt 2 milj. mk (2 %). Kostnaderna för tagning av livsmedelsprov uppgick till ca 6 milj. mk (6 %) och kostnaderna för undersökning av livsmedelsprov till ca 34 milj. mk (35 %). Kostnaderna för rådgivning och annan ospecificerad verksamhet uppgick till ca 13 milj. mk (13 %).

Sammandrag av central-, regional- och lokalförvaltningens kostnader

Utgångspunkten vid beräkningen av kostnaderna för livsmedelstillsynen i kommunerna var de utgifter som hänförde sig till kostnadsställena för allmän hälsokontroll och för anstalterna för livsmedelsundersökningar. Grupperingen av utgifterna överensstämmer med den allmänna rekommendation som getts om kommunens allmänna redovisning.

Med tanke på uppskattningen av verkningarna av förslaget till livsmedelslag borde kostnaderna för livsmedelstillsynen kunna indelas i olika funktioner med stöd av olika lagar (livsmedelslagen, hälsoskyddslagen och mjölkhygienlagen) vilket är svårt på kommunal nivå eftersom samma organ sköter tillsynen med stöd av de olika lagarna.

Kostnaderna enligt lagförslaget på kommunal nivå utgjordes av följande poster:

- laboratorieundersökningar,
- provtagning och
- behandling av tillstånds- och anmälningsuppgifter.

Ett minskat behov av tillsyn, t.ex. i och med

ibruktagandet av egenkontroll, kan gottgöras på basis av det minskade antalet tillsynsåtgärder.

I fråga om central- och regionalförvaltningen har reformen inte några nämnvärda direkta ekonomiska verkningar. Med tanke på helheten kommer kostnaderna uppenbarligen att sjunka eftersom näringsidkarna inom ramen för deras eget kvalitetssystem kommer att se till att det behövs allt färre inspektioner av myndigheterna.

Kostnader för importtillsynen

Tulllaboratoriet uppbär årligen ca 8 milj. mk för tillsynsundersökningar som det utför i enlighet med livsmedelslagen. Dessutom övervakar anstalten för veterinärmedicin och livsmedel vissa produkter som lyder under livsmedelslagen. För detta uppbärs en avgift. Kostnaderna för importtillsynen uppgår för närvarande till mindre än 10 milj. mk per år. Lagförslaget kommer inte att ha direkta verkningar på kostnaderna för importtillsynen.

Kostnader för näringsidkare

Enligt lagförslaget skall tillsynen över livsmedelsanstalterna till en betydande del basera sig på egenkontroll. Kostnaderna för företagens egna kvalitetssystem kan inte särskiljas från kostnaderna för den lagstadgade egenkontrollen. Allmänt tagen minskar förverkligandet av egenkontrollen företagets risker och ökar funktionssäkerheten och på så sätt fås investerade medel tillbaks.

Om tillsynen enligt livsmedelslagen blir avgiftsbelagd åsamkar detta näringsidkarna årliga kostnader om högst 6 milj. mk till följd av att provtagningen blir avgiftsfri och 34 milj. mk till följd av att kostnaderna för undersökning av prov skall ersättas, dvs. sammanlagt 40 milj. mk extra kostnader. En mer realistisk uppskattning är t.ex. 20 milj. mk, varvid hälften av undersökningarna utförs med stöd av hälsoskyddslagen och hälften ersätts med stöd av livsmedelslagen. Kostnaderna för behandling av tillstånds- och anmälningsärenden är åtminstone tillsviðare obetydliga eftersom kostnadsansvaret för närvarande endast torde komma i fråga vid sådana anmälningar om förpackning av vatten som avses i förordningen

om vissa bär-, frukt- och grönsaksprodukter samt vissa drycker (129/90).

Verkningar i fråga om miljön

Den föreslagna lagen har åtminstone inte några direkta verkningar i fråga om miljön.

Verkningar för hushållen och konsumenterna

Det är svårt att uppskatta den föreslagna lagens verkningar för konsumenterna och hushållen. I och med att tillsynsåtgärderna differentieras och näringslivet förpliktigas att övervaka sin produktion och distribution kommer livsmedlens säkerhet och kvalitet förmodligen att förbättras. Eftersom kostnaderna för livsmedelstillsynen uppgår till högst några mark per person och år har detta ingen inverkan på konsumenternas årliga matkostnader.

5.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Den föreslagna lagen har inga betydande statsekonomiska verkningar i fråga om organisation eller personal. Verkställandet av lagen förutsätter till en början inte att nya tjänster inrättas vid livsmedelsverket eller länsstyrelserna. Livsmedelsverket kan dock i ett senare skede behöva en personalförstärkning då verkets betydelse vid planeringen och styrningen av tillsynen accentueras och då uppgifter som gäller tillsyn över marknadsföring överförs till verket.

Lagen medför tilläggsuppgifter i anslutning till inspektionen av livsmedellexport och av transiterade varor. Övervakningsmyndigheternas medel, bl.a. i och med befogenheten att utfärda vite, differentieras åtminstone över lag.

Länsstyrelsernas ställning ändras i praktiken inte alls till följd av reformen.

Behandlingen av undantagstillstånd överförs till handels- och industriministeriet. Eftersom beviljande av undantag dock kommer i fråga endast i mycket begränsade fall och eftersom man vid revideringen av stadganden i övrigt måste beakta om de orsaker som avses i ansökan om undantag finns, kan en ökning av ministeriets personal inte motiveras med verkställigheten av denna lag.

Eventuella behov av tilläggsresurser bör tillfredsställas genom en allmän omfördelning av personalens uppgifter.

6. Beredningen av propositionen

Allmänt: Handels- och industriministeriet till-satte den 31 mars 1993 en kommission, livsmedelsslagskommissionen 93, som hade till uppgift att i form av en proposition lägga fram ett förslag till revidering av livsmedelslagen. I samband med utarbetandet av förslaget skulle kommissionen beakta verkningarna av integrationsutvecklingen. Förslaget skulle upprättas i form av en ramlag och på så sätt att uppgifterna inom livsmedelstillsynen smidigt kan anpassas efter utvecklingen inom central-, regional- och lokalförvaltningen.

Följande remissinstanser gav sitt utlåtande om betänkandet av livsmedelsslagskommissionen 93 (kommittébetänkande 1994:3):

utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, miljöministeriet, livsmedelsverket, konsumentverket, tullstyrelsen, konsumentombudsmannen, läkemedelsverket, länsstyrelserna, VTT Bio- och livsmedelsteknik, folkhälsoinstitutet, anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, kontrollcentralen för växtproduktion, lantbrukets forskningscentral, Finlands Kommunförbund, Kuluttajat-Konsumenterna, Finlands Konsumentförbund, Livsmedelsindustriförbundet, Handels Centralförbund, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Maaseutukeskusten Liitto, Centralhandelskammaren, Helsingfors handelskammare, Oy Alko Ab, Tupakkatehtaiden Yhdistys, Tidskrifternas Förbund, Annonserernas Förbund, MTV Ab, Tidningarnas Förbund, Näringsterapeuternas förening, Finlands Veterinärförbund, Kemistförbundet i Finland, Kuntien Terveystarkastajat och Ympäristö- ja terveystalan Teknikot, USA:s jordbruksministerium och EG-kommissionen.

Allmänt om utlåtandena. Handels Centralförbund, Centralhandelskammaren och Livsmedelsindustriförbundet ansåg att man samtidigt borde revidera all lagstiftning som gäller livsmedel. Av denna åsikt var speciellt Handels Centralförbund som ansåg att en spridd förvaltning redan i sig är ett tekniskt hinder för handel.

I allmänhet förhöll man sig positivt till förslaget. Enligt justitieministeriet är modellen med en ramlag, där närmare föreskrifter meddelas genom föreskrifter på lägre nivå, lyckad. Å andra sidan ansåg finansministeriet att för-

slaget inte harmonierar med normstyrningsprinciperna och inte heller med förslaget till kommunallag. Finansministeriet ansåg också att ordnandet av tillsynen i sin helhet borde omprövas bl.a. genom att öppna inspektionsförfarandena för konkurrens och att likartad sakkunskap skall insamlas från central-, regional- och lokalförvaltningen för uppnå samma synergiförmåner. Dessutom borde man invänta en särskild utredning om huruvida den tillsyn över marknaden som ankommer på kommunerna borde överföras till de statliga myndigheterna. Miljöministeriet ansåg att anknýtningarna till annan lagstiftning inte har uppmärksamats i tillräcklig mån.

Livsmedelsindustriförbundet ansåg i sitt utlåtande att lagen har skrivits ur den nuvarande övervakande myndighetens synvinkel. Därför hoppas förbundet att ministeriet skulle överväga att foga ett kapitel om myndigheternas styrnings- och rådgivningsförpliktelser till lagen. Finlands Konsumentförbund ansåg i sitt tilläggsutlåtande att begreppet tillsyn borde utvidgas så att det utöver egentlig tillsyn även inbegriper en styrning av verksamheten i rätt riktning.

I EG-kommissionens utlåtande betonas främst att artiklarna 11—13 i EES-avtalet och principen om ömsesidigt erkännande, dvs. den s.k. Cassis de Dijon-läran, skall iaktas när lagen skrives.

Livsmedelslagens sekundära karaktär. Flera länsstyrelser ansåg att lagförslaget, skrivet på det sätt som kommissionen föreslår, i alltför hög grad betonar lagens sekundära karaktär. Livsmedelslagen borde vara primär vid regleringen av livsmedel. Jord- och skogsbruksministeriet betonade i sitt utlåtande att livsmedelslagen endast är en av flera lagar som reglerar livsmedel och att detta borde framgå direkt av lagtexten.

Livsmedelslagens tillämpningsområde. Handels Centralförbund, Centralhandelskammaren och Livsmedelsindustriförbundet motsatte sig att reklam regleras genom livsmedelslagen. Tidskrifternas Förbund, Annonserernas Förbund, MTV Ab och Tidningarnas Förbund förutsatte dessutom att särskilt ordet 'föreställning' skulle strykas i lagtexten. Tidskrifternas Förbund krävde också att hänvisningar till egenskaper som har samband med hälsan skall tillåtas. Konsumentombudsmannen ansåg det vara ett lyckat förslag att livsmedelslagen utsträcks till att gälla också reklam för livsmedel.

Läkemedelsverket föreslog att tillsynen över marknadsföringen överförs till livsmedelsverket eftersom marknadsföringen har stor räckvidd. Konsumentverket var av samma åsikt.

Centralhandelskammaren och Tupakkatehtaiden Yhdistys ville att tobak inte längre skall höra till lagens tillämpningsområde. Social- och hälsovårdsministeriet ville utvidga tillämpningsområdet till att gälla även surrogat för tobak. Alko ansåg att det inte återstår något att stadga om alkoholdrycker i livsmedelslagen.

I många utlåtanden ville man precisera ställningen för sådana förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel. Bl.a. statens tekniska forskningscentral, flera länsstyrelser och livsmedelsverket fäste uppmärksamhet vid att lagen inte skulle omfatta tillsyn över tillverkning av förnödenheter. Justitieministeriet fäste uppmärksamhet vid att lagen även skulle gälla förnödenheter i eget bruk.

Konsumentförbundet, flera län och statens tekniska forskningscentral fäste uppmärksamhet vid hur råvaror och tillsatssämnen skulle regleras inom ramen för den definition som kommissionen föreslagit.

Bl.a. Finlands Kommunförbund ville att storhushållens ställning skulle preciseras så att även överlåtelse av livsmedel i storhushåll klarare än vad som föreslagits skulle höra till tillämpningsområdet. Handelsn Centralförbund ville att ordet storkök skall användas.

Egenkontroll. Egenkontroll upplevdes i många utlåtanden som främmande och man ville ha preciseringar i lagen. Justitieministeriet föreslog att preciseringarna i enlighet med motiveringen skulle intas i lagtexten så att förpliktelserna klart skulle framgå av lagen. Livsmedelsverket föreslog att de "kritiska punkter" som nämns i lagen skall intas bland definitionerna. Social- och hälsovårdsministeriet och jord- och skogsbruksministeriet ville precisera att det uttryckligen är fråga om egenkontroll enligt livsmedelslagen eftersom egenkontroll även skall utföras enligt hälsoskyddslagen och enligt vissa lagar som hör till jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. Eftersom egenkontroll ingår i hälsoskyddslagen föreslog Livsmedelsindustriförbundet att egenkontrollen inte skulle intas i livsmedelslagen. Om förpliktelserna bibehålls i livsmedelslagstiftningen skall definitionen ske på förordnings- eller ministeriebeslutsnivå eftersom definitionen kan ändras. Veterinärförbundet ansåg att intagandet av

egenkontroll i lagen var lyckat och föreslog att egenkontrollsystemet skall godkännas av de kommunala myndigheterna.

Övervakning. Handelsn Centralförbund ansåg att en förvaltning på tre nivåer var för tung. Flera länsstyrelser, jord- och skogsbruksministeriet och social- och hälsovårdsministeriet samt utan undantag yrkesgrupperna inom branschen, såsom Veterinärförbundet, Kemistförbundet, Ympäristö- ja terveysalan Teknikot och Kuntien Terveystarkastajat, motsatte sig att livsmedelsverket direkt skulle kunna utöva tillsyn över en livsmedelsanstalt. Motståndet motiverades med överlappning, med att kommunernas beredskap att utföra livsmedelstillsyn skulle försämrats och med att ansvarsfördelningen mellan kommunerna och livsmedelsverket kunde medföra problem och äventyra konsumenternas intressen. Livsmedelsindustriförbundet däremot understödde att livsmedelsverket direkt skall kunna övervaka en livsmedelsanstalt.

I allmänhet tog man ingen ställning till livsmedelsverkets program för livsmedelstillsyn i utlåtandena. Handelsn Centralförbund föreslog att verket skall konsultera handeln i god tid innan programmet offentliggörs.

I många utlåtanden fäste man uppmärksamhet vid tullens ställning. Tullstyrelsen och Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK motsätter sig förändringar som leder till att tullens ställning försämrats. Konsumentverket anser att man vid fastställandet av tullens ställning skall invänta särskilda utredningar om ordnandet av den. Konsumentförbundet ansåg i sitt tilläggsutlåtande att tullens och tulllaboratoriets ställning inte bör försämrats när det gäller tillsynen över importerade livsmedel. Tulllaboratoriet har sådan kunskap om importlivsmedel som andra laboratorier inte har. Handelsn Centralförbund anser att tullen har alltför omfattande befogenheter i lagen. Enligt Livsmedelsindustriförbundet borde tullens befogenhet i fråga om export och transiterade varor begränsas till tillsyn över att handlingarna är riktiga.

Avgifter för tillsyn. Frågan om huruvida livsmedelstillsynen skall vara avgiftsbelagd väckte mest diskussioner. Kommunförbundet ansåg att uppbärandet av avgift, i enlighet med andra lagar som gäller miljöhygien, skall begränsas till tillstånds- och anmälningsärenden i anslutning till idkande av näring och till prestationer på begäran av en näringsidkare

eller en enskild kommuninvånare. Utrikesministeriet och Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK ansåg att kostnaderna skall täckas med skattemedel. Handels Centralförbund var av samma åsikt. Social- och hälsovårdsministeriet föreslog en liknande modell som finns i hälsoskyddslagen. I vilket fall som helst borde prestationerna preciseras närmare. Jord- och skogsbruksministeriet ansåg att ett förenhetligande av importtillsynen och den inhemska tillsynen inte förutsätter att hela tillsynsverksamheten blir avgiftsbelagd. Enligt jord- och skogsbruksministeriet kan antingen en avgift uppbäras även för undersökning av prov inom den inhemska tillsynen eller så skall tullen inte längre ha rätt att uppbära avgift för undersökning av importlivsmedel. Livsmedelsindustriförbundet och Centralhandelskammaren ansåg att avgift skall uppbäras endast för de prestationer som utförs på begäran av näringsidkaren. EG-kommissionen ansåg att det föreslagna systemet i sig inte förefaller strida mot gemenskapsrätten förutsatt att man ser till att det inte uppstår någon diskriminerande praxis.

Anstalter för livsmedelsundersökningar. I fråga om kompetensen hos anstalter för livsmedelsundersökningar ansåg tullen att det stadgande som hänvisar till kvalitetskrav har blivit onödigt i och med ackrediteringen. Livsmedelsverket och social- och hälsovårdsministeriet förutsatte i fråga om kompetensen hos anstalterna att det klarare hänvisas till kontrolldirektivet så att det inte uppstår oklarheter om anstalternas kompetens. Även Förenta Stater- nas jordbruksministerium fäste uppmärksamhet vid anstalternas kompetens och förutsatte att anstalterna skall ha internationellt påvisbar kompetens.

Vissa separata frågor. Förenta Stater- nas jordbruksministerium föreslog bl.a. att man skall tillåta att ett livsmedel som strider mot livsmedelsbestämmelserna kan anpassas till dem t.ex. genom att man vid behov eller i mån

av möjlighet säljer det som djurföda eller så kunde det förstöras. Provtagningen bör preciseras och en ersättningskyldighet bör fastställas i sådana fall då man vid undersökningen upptäcker att livsmedlet inte strider mot livsmedelsbestämmelserna.

Vissa länsstyrelser, Veterinärförbundet och social- och hälsovårdsministeriet föreslog att ett beslut av en kommunal tjänsteman skall kunna överklagas direkt hos länsrätten.

Social- och hälsovårdsministeriet och Livsmedelsindustriförbundet förutsatte att undantag skall kunna beviljas även i fortsättningen. Finansministeriet däremot ansåg att man inte kan gå till väga på så sätt att nuvarande föreskrifter med undantag för livsmedelsförordningen förblir i kraft eftersom bl.a. nuvarande undantagstillstånds- och tillståndsförfarande då bibehålls och dessa är inte tillämpliga på europeisk praxis.

Sammandrag av utlåtandena. Utlåtandena har i mån av möjlighet beaktats vid utformningen av den slutliga texten. EG-kommissionens åsikt enligt vilken artiklarna 11—13 i EES-avtalet och Cassis de Dijon-läran skall framgå av lagtexten, har visat sig vara svår att genomföra. Dessa artiklar och Cassis-läran skall tillämpas i vilket fall som helst på grund av avtalsförpliktelsen. Att skriva in en rätt omfattande lärobyggnad i lagtexten kunde de facto leda till ett ogynnsamt resultat med tanke på den rätta tolkningen av läran eftersom det är en mycket svår uppgift att skriva det allra väsentligaste i juridisk form.

7. Andra omständigheter som inverkar på propositionens innehåll

Propositionen har utarbetats så att den uppfyller Finlands integreringsförpliktelser lika väl när EES-avtalet är i kraft som när Finland är medlem i den Europeiska unionen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Livsmedelslagen

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. *Lagens syfte.* Syftet med förslaget är att trygga livsmedlens kvalitet med tanke på hälsan samt att skydda konsumenten mot hälsorisker som orsakas av livsmedel och mot ekonomiska förluster. Regleringsområdet är väsentligen detsamma som i den nuvarande livsmedelslagen, närmast är det terminologin som har moderniserats. Med hälsorisker avses sådana störningar i hälsotillståndet som orsakas av direkt eller långvarig användning av ett livsmedel och som t.ex. kan bero på rester av främmande ämnen, tillsatsämnen, att ett livsmedel har förfarits eller på andra orsaker som gör livsmedlet olämpligt som människoföda.

Syftet med lagförslaget är att på samma sätt som den nuvarande livsmedelslagen skydda konsumenten också mot ekonomiska förluster som beror på livsmedel som strider mot livsmedelsbestämmelserna. Också i kontrolldirektivet finns bestämmelser som skyddar konsumenten mot ohederliga handelsmetoder och bedrägligt förfarande. I direktivet hänvisas också uttryckligen till de uppgifter som konsumenten skall ges om en produkt. Konsumentskyddet enligt livsmedelslagen är i första hand avsett att vara förebyggande. Med ekonomisk förlust avses direkt ekonomisk förlust, inte t.ex. utebliven nytta. Om överenskommelse inte kan nås om ersättning, avgörs ärendet i sista hand av allmän domstol.

I 2 mom. uppräknas de medel genom vilka man försöker uppnå lagens syfte. Dessa är i praktiken i hög grad desamma som de medel som finns i den nuvarande livsmedelslagen. De motsvarar de allmänna krav som i enlighet med internationella krav och förväntningar har ansetts kunna ställas på en modern livsmedelslag. Huvudregeln är att man redan på förhand försöker förhindra uppkomsten av situationer där sanktionerna enligt lagen skulle bli tillämpliga. Särskild betydelse skall de uppgifter som skall ges om ett livsmedel tillmätas. Dessa uppgifter skall vara sanningsenliga och de får inte vara vilseledande. Det bör noteras att

också en uppgift som i sig är sanningsenlig kan vara vilseledande, om någon väsentlig omständighet som inverkar på bedömningen utelämnas. Härigenom kan köparen genom uppgifter som i sig är riktiga ges en felaktig föreställning om produkten, vilket inte bör anses vara korrekt.

2 §. *Tillämpningsområde.* Det föreslås att lagens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta förutom överlåtelse i form av försäljning också sådan överlåtelse som sker utan ersättning. Om t.ex. olika slags prover, smakprover o.dyl. i rättsligt avseende försattes i en annan ställning än nyttigheter för vilka ersättning uppbärs direkt av köparen, kunde detta medföra tolkningsproblem, särskilt som samma produkter oftast också är avsedda för separat försäljning.

Enligt lagförslaget gäller reglerna om konsumenter också personer som kan jämföras med konsumenter. Konsumenterna kan inte försättas i olika ställning med tanke på skyddet enbart på basis av i vilken form den som tillhandahåller en vara bedriver sin verksamhet (se regeringens proposition med förslag till lag om ändring av produktsäkerhetslagen, RP 4/1993 rd).

I 2 mom. har tillämpningsområdet utvidgats också såtillvida att lagen gäller livsmedel som saluhålls för en näringsidkare eller någon annan överlåtare, om livsmedlet är avsett att överlåtas antingen som sådant eller efter behandling till en person eller ett storbushåll som omfattas av lagens tillämpningsområde. Det bör noteras att tillverkning, beredning eller annan överlåtelse till en annan näringsidkare av ett livsmedel som är olämpligt som människoföda är förbjuden enligt förslagens 5 §.

Den föreslagna lagens tillämpningsområde har inskränkts så att det inte längre omfattar allmänna bruks- och konsumtionsförnödenheter. Produktsäkerhetslagen är, i synnerhet efter de ändringar (539/93) som gjorts i den, så heltäckande att det inte längre är ändamålsenligt att tillämpa livsmedelslagen på bruks- och konsumtionsförnödenheter. Redan i administrativt hänseende har det faktum att lagarna delvis överlappar varandra medfört tolkningsproblem. Organisationerna sammanfaller visserligen för närvarande i hög grad, men reakt-

tionsmedlen skiljer sig i någon mån från varandra. Genomförandet av den lagstiftning som gäller den europeiska integrationen kommer dessutom på grund av olika regleringsmodeller att förutsätta olika behandling av konsumtionsvaror och livsmedel.

Avsikten är enligt 3 mom. att förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel i enlighet med kontrolldirektivet fortfarande skall omfattas av livsmedelslagens tillämpningsområde. I princip gäller enligt förslaget samma regler som de som gäller livsmedel också dessa förnödenheter.

Tolkningen av 2 § 1 mom. i lagförslaget är av central betydelse vid bedömningen av när en näringsidkare eller en annan överlåtare med tanke på livsmedelstillsynen och sanktionerna i detta lagförslag är ansvarig för ett livsmedel. Huvudregeln är att om en näringsidkare eller en annan överlåtare överlåter ett livsmedel till någon annan, som behandlar det i ringa utsträckning, t.ex. rättar påskrifter på en förpackning, bär den föregående överlåtaren ansvaret. Ansvaret överförs inte enbart på basis av att en näringsidkare, t.ex. i enlighet med en gemensam överenskommelse, ändrar påskrifterna så att produkten marknadsförs som hans egen eller försedd med hans varumärke eller något annat kännetecken (jfr. 5 § 4 punkten, produktansvarslagen). I detta fall bär båda ansvaret enligt livsmedelslagen, den förre tillverkarens ansvar och den senare marknadsförarens ansvar. Är avsikten däremot att den senare näringsidkaren skall ändra livsmedlet så att det överensstämmer med livsmedelsbestämmelserna eller annars omarbeta det väsentligt och på så sätt att bestämmanderätten i fråga om dessa åtgärder finns hos honom, har ansvaret enligt detta lagförslag överfört till den senare näringsidkaren. En grundläggande förutsättning för detta är givetvis att överföringen av ansvaret faktiskt är den åtgärd som avsetts.

En liknande definition av begreppet släppa ut på marknaden finns i fråga om konsumtionsvaror i kommissionens dokument av den 4 juni 1992, Doc. Certif. 92/8 rev. 1. Sheet I B, 1. Definitions and Comments, Interpretation of certain concepts contained in the 'New Approach' directives.

3 §. *Begränsningar i tillämpningsområdet.* Stadgandet innehåller en begränsning som gäller kretsen av dem som omfattas av lagens tillämpningsområde. Kraven i det praktiska

livet förutsätter att tillfälliga transaktioner mellan enskilda inte omfattas av livsmedelslagen. För att denna verksamhet skall bli utanför lagens tillämpningsområde krävs dessutom att vissa villkor är uppfyllda. Handeln får för det första inte äga rum i ett särskilt försäljningsställe. Om någon har vidtagit vissa slags förhandsarrangemang, kan villkoret att handeln är tillfällig inte längre ens antas vara uppfyllt. För det andra får verksamheten inte ha samband med idkande av näring. Detta kan vara svårare att påvisa, eftersom kriterierna för idkande av näring varierar i olika lagar och någon enhetlig praxis inte finns. T.ex. kan det att verksamheten bedrivs för välgörande ändamål enligt systemet i lagförslaget inte i sig anses innebära att verksamheten inte omfattas av lagens tillämpningsområde, om inte de övriga villkoren enligt 3 § 1 mom. är uppfyllda.

I 2 mom. eftersträvas en precisering av lagens tillämpningsområde särskilt med avseende på kött- och mjölkhygienlagarna, fiskhygienlagen och hälsoskyddslagen. Dessa lagar reglerar i första hand huvudsakligen de hygieniska förhållandena vid tillverkning, produktion och hantering av livsmedel. Livsmedelslagen gäller i första hand livsmedel, deras tillverkningsämnen och sådana åtgärder som är nödvändiga vid tillverkningen av livsmedel. Man har försökt göra gränsdragningen så klar som möjligt, dvs. lagen tillämpas som allmän lag som gäller livsmedel, om inte annat stadgas i någon annan lag om ett livsmedel och om hygien vid tillverkning, produktion och hantering av det.

Genom den reglering som gäller alkoholdrycker i 3 mom. eftersträvas i stor utsträckning samma mål som i fråga om samordningsproblemen ovan. Genom formuleringen av detta moment vill man säkerställa att inget område blir utanför regleringen.

För närvarande finns varken i alkohollagstiftningen eller i livsmedelslagstiftningen några direkta stadganden om råvarorna i alkohollämpligt, trots att samma råvaror ofta lämpar sig för tillverkning av både alkoholdrycker och livsmedel. Handels- och industriministeriet har tolkat livsmedelslagstiftningen så att den inte skall tillämpas, om avsikten är att tillverka alkohol av en råvara eller ett halvfabrikat och produkten ännu inte som sådan är avsedd att förtäras av människor.

En del livsmedelsdirektiv som fogats till EES-avtalet gäller både livsmedel och alkohol-

drycker. Sådana direktiv är bl.a. rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om aromer för användning i livsmedel och om ursprungsmaterial vid framställning av sådana aromer (88/388/EEG) och den detaljerade lagstiftningen om livsmedelstillsatser. Också i de horisontella direktiv som gäller påskrifter på förpackningar (bl.a. 79/112/EEG) finns alkoholdryckerna med. Dessa direktiv har till den del de gäller livsmedel genomförts i Finland med iakttagande av den tidtabell som EES-avtalet förutsätter. Till den del de gäller alkoholdrycker har de ännu inte genomförts. Enligt 3 § 3 mom. i lagförslaget kan Finland med stöd av livsmedelslagen uppfylla sina internationella förpliktelser härvidlag, till dess att i någon annan lag eller förordning eventuellt stadgas annorlunda om detta.

I övrigt är gränsdragningen när det gäller alkoholdrycker oklar. För det första bör det noteras att EG har en förordning av jordbrukspolitisk karaktär, dvs. rådets förordning (EEG) nr 822/87 om den gemensamma organisationen av marknaden för vin. Om regleringen av starksprit och olika slags viner har utfärdats tiotal förordningar, som gäller produktion, prissättning, geografiskt ursprung, sammansättning och märkning. Bland de viktigaste rättsakterna kan nämnas rådets förordning (EEG) nr 1576/89 gällande starksprit, samt förordningar som gäller olika viner och dessutom en del andra drycker, nämligen förordningarna (EEG) nr 339/85, 1320/89, 2328/89, 2392/89, 3202/90 och 3895/91. I många av förordningarna hänvisas i fråga om märkningen till rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel (79/112/EEG), trots att det ställvis har uppstått problem vid tillämpningen av det.

Tobaksvarorna passar av många orsaker illa in i tillämpningsområdet för livsmedelslagen, eftersom det varken är fråga om någon sådan egentlig bruks- eller konsumtionsförmådenhet som avses i lagen eller om ett livsmedel. Det är fortfarande oklart till vilka delar livsmedelslagen, trots ordalydelsen i 1 § 2 mom. livsmedelsförordningen, skall tillämpas på tobaksvaror. Problemet är att råvarorna, tillsatsämnena och de främmande ämnena i tobaksprodukter inte regleras tillräckligt i lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/76). I EG:s lagstiftning gällande tobaksprodukter finns inga hänvisningar till livsmedelslagstift-

ningen. På dessa grunder skall det inte längre anses ändamålsenligt att i livsmedelslagstiftningen hänvisa till tobak eller tobakssurrogat.

4 §. *Definitioner.* I lagförslaget 4 § finns definitioner på en del begrepp i lagen. En enhetlig tillämpning av stadgandena förutsätter klara begrepp med vilkas hjälp författningstexten kan förkortas och orden ges en fast betydelse. Behovet av och innehållet i definitionerna motiveras som följer:

1) *livsmedelsbestämmelser* är ett etablerat allmänt begrepp, som definieras i den gällande livsmedelslagen, och ett sätt att kort uttrycka stadganden som finns i livsmedelslagen och författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av den,

2) *livsmedel* har definierats så att lagen omfattar alla produkter eller beredningar som är avsedda att ätas, drickas eller annars förtäras samt ingredienser och råvaror till dem. Definitionen utesluter inte vatten, som är en vanlig ingrediens i livsmedel. Kvalitetskraven på hushållsvatten har dock traditionellt utfärdats med stöd av hälsovårdslagen, och livsmedelslagen har närmast gällt förpackat dricksvatten. Också förpackningen anses utgöra en väsentlig del av livsmedlet, om det säljs förpackat,

3) som *livsmedel som är olämpliga som människoföda* anses förutom livsmedel som är direkt sjukdomsframkallande också livsmedel som är otjänliga på grund av förskämning, förorening eller främmande lukt eller smak. Definitionen motsvarar definitionen i den gällande livsmedelslagen. I definitionen beaktas både omedelbart insjuknande och störningar i hälsotillståndet till följd av långvarig användning,

4—5) begreppen *konsument* och *person som kan jämföras med konsument* begränsas här till en enskild som skaffar ett livsmedel för privat bruk eller som annars på grund av att han t.ex. är elev eller kund i ett institut eller på basis av ett arbets- eller tjänsteförhållande kund vid bespisning som arbetsgivaren ordnar för ett större antal personer eller på annat motsvarande sätt har samma ställning som en enskild konsument,

6) begreppet *livsmedelsanläggning* omfattar en lokal eller byggnad, den verksamhet som bedrivs och den personal som arbetar där samt maskiner, anordningar och annan utrustning, båtar och andra transportmedel där livsmedel tillverkas, hanteras eller serveras. Begreppet

livsmedelsanläggning är således mera omfattande än det i hälsoskyddslagen definierade begreppet livsmedelslokal,

7) med *storchushåll* avses restauranger, personalmatsalar samt kök i daghem, skolor, garnisoner, sjukhus, hotell, fängelser m.m. samt motsvarande anläggningar där mat tillreds och serveras personer som privat hör till olika hushåll,

8) en *näringsidkare* definieras som en person eller ett företag som yrkesmässigt i något avseende hanterar livsmedel i syfte att erhålla ekonomisk nytta,

9) definitionen av begreppet *annan överlåtare* behövs på grund av att lagen också täcker sådana överlåtelser där den andra parten inte nödvändigtvis behöver uppfylla kriterierna för näringsidkare, t.ex. ett storkök i kommunens regi. Som överlåtare som avses i denna punkt torde sällan en fysisk person komma i fråga, eftersom överlåtelser mellan enskilda i regel inte hör till lagens tillämpningsområde. Närmast är fysiska personer som idkar välgörenhet eller en firma som kan jämföras med en enskild tänkbara,

10) definitionen av begreppet *tillverkning* omfattar inte förpackning, om inte livsmedlets egenskaper samtidigt ändras. Som tillverkning betraktas således t.ex. ansning, skalande och delande i mindre bitar av grönsaker före förpackning, men enbart förpackning i påsar eller askar är inte tillverkning, även om eventuella grönsaker som förfärits samtidigt plockas bort. Sådan förpackning där livsmedlets egenskaper inte ändras omfattas oftast av den hantering som avses i punkt 17,

11) *saluhållande* anses omfatta också förvaring av varor i försäljningslokaler, om det inte klart kan visas att varan har reserverats för t.ex. ägarens eget bruk,

12) *servering* kan i storchushåll jämföras med försäljning och omfattas i allmänhet av samma stadganden som försäljning. För de livsmedel som serveras kan uppbäras en avgift direkt av matgästerna eller indirekt, t.ex. av skattemedel, men servering omfattar också annan överlåtelse, som kan vara avgiftsfri,

13) begreppet *annan överlåtelse* har för tydlighetens skull definierats, eftersom man vill utsträcka livsmedelslagen också till varor som ges gratis i form av understöd, gåvor m.m. Härigenom vill man förhindra gratis utdelning

av livsmedel som är olämpliga som människoföda, då ansvarsfrågorna t.ex. vid sjukdomsfall kan vara svåra att utreda,

14) begreppet *livsmedelstillsyn* omfattar all myndighetsverksamhet vars syfte är att säkerställa att livsmedelsbestämmelserna iakttas.Handledningen till näringsidkare som förebyggande åtgärd har i dag fått allt större betydelse vid sidan av de traditionella tillsynsätgårderna,

15) definitionen av begreppet *tillsynsätgård* följer beskrivningen i EG:s direktiv om kontroll av livsmedel. Där nämns också kontroll av personalhygien. I finsk lagstiftning hör personalkontroller till hälsoskyddslagens område, men ett omnämnande om dem skall finnas också i livsmedelslagen för att alla tillsynsätgårdar skall beaktas på ett likvärdigt sätt vid planeringen av tillsynen. På lokal nivå övervakar samma myndighet båda lagarna, varför inga problem uppstår vad gäller arbetsfördelningen,

16) begreppet *egenkontroll* definieras i lagförslaget som ett eget övervakningssystem som en näringsidkare har för att säkerställa att saluhållna livsmedel uppfyller kraven. Egenkontrollen är ett nytt begrepp som inte har någon etablerad definition, trots att det används t.ex. i hälsoskyddslagen och i kött- och mjölkhygienlagarna. Lagarna är visserligen så nya, en del träder i kraft den 1 januari 1995, att man först på basis av de erfarenheter som fås av dem kan få klarhet i hur egenkontrollsystemet fungerar i praktiken och vilka realistiska krav som kan ställas på det vid tillsynen enligt lagarna,

17) *hantering* är en allmän term, vars definition i detta sammanhang förkortar lagtexten, då alla de funktioner som begreppet omfattar inte behöver uppräknas särskilt, och

18) med *förnödenhet som kommer i beröring med livsmedel* avses alla förpackningsmaterial, kärl, behållare, burkar och förpackningar i vilka livsmedel förpackas för underlättande av förvaring, transport och försäljning. Reglering av dessa är nödvändig, eftersom främmande ämnen kan överföras från dem till livsmedlet, varvid livsmedlet kan bli olämpligt som människoföda. Definitionen följer internationell modell.

2 kap. Allmänna villkor för hantering och överlåtelse

5 §. *Livsmedel som är olämpliga som männis-*

koföda. Stadgandet innehåller ett allmänt förbud mot att tillverka, bereda, importera, exportera, saluhålla, servera eller annars överlåta ett livsmedel som är olämpligt som människoföda.

Stadgandet har samband med 44 kap. 5 § strafflagen, som lyder: "Hvar, som håller till salu eller säljer matvara eller dryck, hvilken genom förskämning eller eljest honom vederligen är skadlig för helsen, böte... Det till salu hållna vare förbrutet." Detta stadgande har i praktiken tillämpats mycket återhållsamt. Man kan också fråga sig om stadgandet i rättspraxis har förlorat den normativa karaktär som krävs av tillämplig rätt.

6 §. *Lämnande av uppgifter om livsmedel*. I paragrafens två första meningar betonas skyldigheten att vara hederlig och sanningsenlig vid marknadsföringen. Livsmedelsverket kan vid vite förbjuda vilseledande marknadsföring. Enligt lagförslaget är huvudregeln att påståenden som gäller hälsan samt uppgifter om att ett livsmedel har medicinska egenskaper eller hänvisning till sådana uppgifter är förbjudna.

Vid regleringen och övervakningen av uppgifter om att ett livsmedel har medicinska egenskaper har konstant uppstått problem. Genom lagen om ändring av läkemedelslagen (1046/93) försökte man samordna begreppet läkemedel med begreppet inom EG. Enligt motiveringen till regeringens proposition (RP 101/1993 rd) omfattas en sådan produkt, t.ex. ett livsmedel, som i praktiken inte har någon möjlighet att registreras som läkemedel, i fråga om marknadsföringen inte av begreppet läkemedel. Eventuella fall av vilseledande sköts i mån av möjlighet i samarbete med konsumentombudsmannen. Problem uppstår dock om ett livsmedel uppges ha ett medicinskt användningssyfte och läkemedelsverket i enlighet med motiveringen till regeringens proposition inte anser att frågan omfattas av läkemedelslagstiftningen, och konsumentombudsmannen å andra sidan inte heller anser sig kunna ingripa i saken, om en uppgift om att ett livsmedel t.ex. botar osteoporos inte är osann eller vilseledande.

I lagförslaget förbjuds påståenden som gäller hälsan samt hänvisningar till sådana upplysningar i fråga om livsmedel. Stadgandet överensstämmer med EG-lagstiftningen. Enligt artikel 2.1 (b) i rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel

(79/112/EEG) får ett livsmedel inte tillskrivas egenskaper som förebygger, behandlar eller botar någon sjukdom, såvida inte undantag medges på gemenskapsnivå eller nationell nivå (t.ex. i fråga om naturliga mineralvatten). I artikel 6 i rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om specialdestinerade livsmedel (89/398/EEG) förbjuds på motsvarande sätt uppgivande av medicinskt syfte. Det är att märka att en hänvisning till hälsosamhet inte är identisk med ett påstående som gäller hälsan. Förbjudna vore närmast sådana påståenden som hänvisar till att livsmedlet har läkande, sjukdomsförhindrande eller motsvarande terapeutisk verkan.

7 §. *Allmän omsorgsplikt*. I de två första momenten i det föreslagna stadgandet betonas att näringsidkare och andra överlåtare i sin verksamhet har särskild omsorgsplikt. En näringsidkare eller annan överlåtare får inte ens i understödssyfte överlåta ett livsmedel, om det inte uppfyller de uppställda kraven. Med dessa krav avses förutom de livsmedelsbestämmelser som utfärdats med stöd av livsmedelslagstiftningen också de andra krav som följer t.ex. av hälsoskyddslagen.

I praktiken blir dessa förpliktelser i första hand aktuella vid myndighetstillsynen. Om man upptäcker att en näringsidkare eller någon annan överlåtare försummar sin allmänna omsorgsplikt oftare än normalt, skall strängare tillsynsåtgärder vidtas mot honom.

Stadgandet i 3 mom. har större räckvidd än de föregående. Utgångspunkten i stadgandet är att om en produkt överensstämmer med stadgandena i tredje land, oberoende av om det är ett EES-land eller något annat land, torde det inte finnas skäl att förbjuda export av produkten, om livsmedlet inte i enlighet med 5 § skall anses vara olämpligt som människoföda. Vid tillsynen skall näringsidkaren kunna visa upp beställningshandlingarna och en utredning över bestämmelserna i landet i fråga. Regleringen gäller i princip också andra överlåtare än näringsidkare, men tillämpningen av detta moment torde härvidlag vara av betydelse endast för donationer i anslutning till välgörenhet.

8 §. *Näringsidkarens skyldighet att utöva egenkontroll*. Med egenkontroll avses näringsidkarens eget kontrollsystem, vars syfte är att säkerställa att ett livsmedel uppfyller kraven enligt lagstiftningen. Egenkontrollskyldigheten har blivit allmännare i olika länders lagstiftning, och avsikten är att den skall tas in också

i de lagar som styr livsmedelstillsynen i Finland. Egenkontrollen omfattar övervakning av förhållanden vid produktion, tillverkning, beredning, saluhållande, servering och annan verksamhet samt kontroll av själva livsmedlen (sammansättning, märkning osv.). För att egenkontrollen skall lyckas måste i praktiken de kritiska punkterna vid tillverknings- och hanteringsprocesserna samt transporterorna identifieras samt tillräckliga försiktighetsåtgärder vidtas, så att ingenting okontrollerbart inträffar i de kritiska punkterna (den s.k. HACCP, dvs. Hazard Analysis of Critical Control Points-principen).

Hälsoskyddslagen förutsätter också ordnande av egenkontroll. De system som hälsoskyddslagen och denna lag förutsätter bör i så hög grad som möjligt kunna samordnas för att överlappning som är ofördelaktig både för näringsidkarna och myndigheterna skall kunna undvikas. Lagförslaget har också utformats särskilt med tanke på detta. Å andra sidan är hälsoskyddslagens och livsmedelslagens syften i så hög grad olika att detta skall synas också i planerna för egenkontroll.

För det praktiska genomförandet av egenkontrollen skall livsmedelsanläggningarna ha en skriftlig plan för egenkontroll. Denna plan är företagets minneslista över kontrollobjekten och de kontrollåtgärder som skall vidtas i fråga om dem. Planerna för egenkontroll behöver inte godkännas på förhand på grund av att de anläggningar och företag som omfattas av livsmedelslagen är så olika och så många till antalet samt på grund av den varierande beredskapen i kommunerna. Exportriktade företag och i allmänhet företag för vilka det är viktigt att ha framgång på marknaden torde satsa särskilt på egenkontrollen. Denna satsning är nödvändig redan på grund av företagets produktansvar. Utvecklandet och främjandet av egenkontrollen sker genom modellprogram, utbildning samt rådgivning och ledning i samband med kontrollen. För att de berörda parterna skall omfatta egenkontrollen måste såväl myndigheter som företag ges utbildning och framför allt parterna motiveras.

Egenkontrollen avskaffar inte behovet av myndighetstillsyn utan underlättar och effektiviserar denna tillsyn. Egenkontrollen skall också ses som ett medel att uppväga de negativa följdverkningarna av eventuell minskning av resurserna för myndighetstillsyn.

Uppgörandet av planer för egenkontroll

fordrar sådana resurser som t.ex. företagare som koncentrerat sig enbart på den alldeles lokala marknaden inte ofta har till sitt förfogande. Inte heller annars kan det under dessa omständigheter betraktas som nödvändigt att en plan görs upp. För att onödigt gränsdragning skall kunna undvikas t.ex. när det gäller definition av marknadsområdets storlek, föreslås det att den lokala myndigheten kan kräva att en plan görs upp, om bedömningen av den hälsorisk som sammanhänger med verksamheten förutsätter det.

3 kap. Tillsynsmyndigheterna och deras uppgifter

9 §. *Centralförvaltningen.* På centralförvaltningsnivå skall planeringen och ledningen av samt tillsynen över att livsmedelsbestämmelserna iakttas ankomma på livsmedelsverket. Uppgifterna sköts under handels- och industriministeriets högsta ledning och tillsyn.

Ledningsuppgifterna skall här förstås i vid bemärkelse och anses omfatta ledning av tillsynen, utvecklande, utbildning, undersökning o.dyl. verksamhet som närmast stöder och underlättar tillsynsmyndigheternas arbete. Endast i sådana fall när det är fråga om vittomfattande tvångsmedel (32 §), en åtgärd som gäller förbud mot marknadsföring (33 §) eller korrigerande av marknadsföring (34 §) har livsmedelsverket befogenheter att utöva egentlig tillsyn. I den övriga lagstiftningen kan verket ges särskilda uppgifter, t.ex. svarar livsmedelsverket för övervakningen av ekologiskt producerade livsmedel med stöd av 4 § lagen om godkännande av vissa bestämmelser i Gemensamma EES-kommitténs beslut nr 7/94 om ändring av protokoll 47 och vissa bilagor till EES-avtalet och om tillämpningen av beslutet (530/94).

Kontrolldirektivet förutsätter att ett särskilt nationellt program för livsmedelskontroll utarbetas, som samordnas av kommissionen och översänds till medlemsstaterna i form av en gemensam rekommendation.

10 §. *Regionalförvaltningen.* Länsstyrelserna sköter planerings- och ledningsuppgifter med avseende på kommunerna, men de har också rätt att utöva livsmedelstillsyn inom sitt område. Den sistnämnda uppgiften har ansetts nödvändig, eftersom kommunerna när självstyrelsen ökar och placeringen av tjänster blir

friare måste kunna sköta tillsynen också i sådana fall där kommunen, trots förpliktelsen i den föreslagna lagens 11 §, inte har kunnat ordna en godtagbar livsmedelstillsyn som uppfyller de internationella kraven. Om den kommunala tillsynen fungerar, kan länsstyrelsen inte anses ha befogenheter att ingripa i tillsynen på lokal nivå.

11 §. *Lokalförvaltningen.* Kommunen skall inom sitt område sköta tillsynen enligt den föreslagna lagen. Uppgifterna sköts av en nämnd eller något annat organ med flera medlemmar som kommunen har förordnat. Flera kommuner kan också ha en gemensam nämnd eller ett gemensamt organ. Kommunfullmäktige kan besluta att organet får överföra sin beslutanderätt på en tjänsteinnehavare som lyder under organet. Om det är fråga om ett organ som är gemensamt för flera kommuner, fattas beslutet om överföring av beslutanderätten så som överenskommit i samkommunens grundavtal. Om organet får rätt att överföra beslutanderätten, kan organet inom ramen för dessa befogenheter besluta vilka uppgifter det vill att tjänsteinnehavaren skall sköta. Härigenom kan kommunen eller samkommunen själv bestämma hur den så ändamålsenligt som möjligt ordnar skötseln av uppgifterna enligt den föreslagna lagen.

12 §. *Övriga tillsynsmyndigheter.* Utgångspunkten kan anses vara att tullverket i första hand svarar för tillsynen över livsmedel som importerar. Oberoende av hur livsmedelstillsynen ordnas på den inre marknaden, kan man inte låta bli att till fullo utnyttja kapaciteten hos tullverkets tulllaboratorier. Detta är nödvändigt också av den orsaken att tulllaboratoriet har ett av mätteknikcentralen ackrediterat kvalitetssystem för laboratorier, medan endast ett fåtal av de kommunala laboratorierna uppfyller kraven enligt det direktiv som kompletterar direktivet om kontroll av livsmedel. Att kraven uppfylls är å sin sida en förutsättning för att laboratoriet skall ha rätt att utföra officiella livsmedelsundersökningar fr.o.m. den 1 november 1998. Tulllaboratoriets rättsliga och organisatoriska ställning bestäms enligt lagstiftning inom finansministeriets verksamhetsområde (lagen om tullverket, 228/91).

För närvarande varierar organisationen för livsmedelstillsyn i länderna inom Europeiska unionen, och ingen harmoniserad reglering kan väntas, åtminstone inte inom den allra närmaste framtiden. På grund av detta och med

beaktande av det konstaterande i ingressen till EG:s direktiv om livsmedelskontroll enligt vilket medlemsstaterna tillåts en viss grad av frihet i fråga om det praktiska genomförandet för att det inte skall inkräktas på sådana system av beprövat värde som är bäst lämpade för de speciella förhållandena i varje medlemsstat, förutsätter ikraftträdandet av livsmedelslagen inte, förutom administrativa preciseringar, några ändringar i tillsynsorganisationen.

Enligt förslaget sköter tullverket också övervakningen av riktigheten hos handlingarna till livsmedel som exporteras och transiteras. Varor som transiteras passerar inte egentligen finskt tullområde. Med beaktande av den särskilda omsorgsplikt som betonas i 7 och 17 §§ har det dock ansetts nödvändigt att i lagförslaget ta in ett stadgande enligt vilket tullverket, om den transiterade varan misstänks orsaka akut fara för hälsan, kan förbjuda export av varan och vidta andra åtgärder som stadgas i denna lag. I Sveriges livsmedelslag (ändr. SFS 1991:357) finns ett stadgande enligt vilket export av ett livsmedel som förvaras på ett tullupplag eller tullager eller i en frihamn kan förbjudas, om det kan orsaka allvarliga personskador.

De skyldigheter som stadgats för tullverket utesluter eller minskar ingalunda de övriga tillsynsmyndigheternas skyldighet att redan i produktionsskedet övervaka produkter som skall exporteras eller importerade livsmedel som redan finns på marknaden.

Syftet med 2 mom. är att tillsynsresurserna skall utnyttjas så ändamålsenligt som möjligt. Enligt stadgandet kan livsmedelsverket förordna också en annan statstjänsteman till tillsynsmyndighet i bestämda uppgifter, om tjänstemannen anses ha särskild sakkunskap på området och om denna lösning kan anses vara ändamålsenlig med tanke på livsmedelstillsynen. Personer som, på basis av behörigt avtal, närmast torde komma i fråga är besiktningsveterinärerna vid vissa produktionsanläggningar samt t.ex. växtinspektörer som har den kompetens som behövs för bedömning av kvaliteten enligt livsmedelsbestämmelserna. Ofta kunde det vara ändamålsenligt att förordna t.ex. de myndigheter som i enlighet med EU-förpliktelserna sköter kontrollerna av kvaliteten hos utseendet på grönsaker som en del av den gemensamma jordbrukspolitiken att övervaka också egenskaperna hos livsmedel med tanke på hälsan och bestämmelserna om märk-

ning, om inspektörerna anses ha behörig kompetens för detta.

13 §. *Tillsynsmyndigheternas kompetens.* Enligt artikel 2 i det direktiv som kompletterar kontrolldirektivet skall medlemsstaterna se till att behöriga myndigheter har eller har tillgång till tillräckligt stor, väl kvalificerad och erfaren personal, särskilt inom områden som kemi, livsmedelskemi, veterinärmedicin, medicin, livsmedelsmikrobiologi, livsmedelshygien, livsmedelsteknik och lagstiftning, så att de kontroller som direktivet om kontroll av livsmedel förutsätter kan utföras på ett adekvat sätt.

Bestämmelsen förpliktar också Finland. I synnerhet för mindre kommuner är det säkert svårt att skaffa all den sakkunskap som direktivet förutsätter, åtminstone så att deras anställda skulle ha den sakkunskap som krävs. Enligt direktivet är det också tillåtet att sakkunskapen vid behov skaffas i form av köpta tjänster, genom samarbete med stöd av ett avtal eller t.ex. i olika samarbetsorgan på basis av medlemskap.

4 kap. Undersökningsanstalter

14 §. *Anstalter för livsmedelsundersökningar.* Avsikten är att statliga och kommunala undersökningsanstalter på en viss nivå enligt lagförslaget fortfarande skall förordnas till officiella undersökningsanstalter. Godkännande myndighet är livsmedelsverket, som i sitt beslut om godkännande också skall fastställa ifrågavarande laboratoriums kompetensområde. Livsmedelsverkets beslut om godkännande är, åtminstone efter att kompetenskraven för undersökningsanstalter den 1 november 1998 träder i kraft i enlighet med det direktiv som kompletterar direktivet om kontroll av livsmedel, till sin natur rent administrativt, eftersom bedömningen av undersökningsanstaltens kompetens görs någon annanstans. Livsmedelsverket för ett register över anstalterna, där bl.a. anstaltens kompetensområde antecknas. En officiell undersökningsanstalt är enligt lagförslaget skyldig att på myndighetens begäran utföra undersökningar inom sitt behörighetsområde.

Till undersökningsanstalt som utövar livsmedelstillsyn kan förordnas endast laboratorier som har visat sig ha den kompetens om vilken föreskrivs i artikel 3 i det direktiv som kompletterar direktivet om kontroll av livsmedel. Denna kompetens kan å sin sida påvisas av ett

bedömningsorgan som uppfyller kraven i artikel 4 i direktivet. Som bedömningsorgan i Finland kommer för närvarande mätteknikcentralen i fråga.

Kontrolldirektivet förutsätter att de livsmedelsprov som tas inom ramen för kontrollen skall undersökas vid officiella laboratorier. Direktivet möjliggör dessutom att också andra laboratorier bemyndigas att göra vissa analyser (artikel 7.2) för tillsynsmyndighetens bruk. Motsvarande stadgande har tagits in i 3 mom. Bemyndigandet ger dock inte undersökningsanstalten ställning som officiell undersökningsanstalt. T.ex. Alkos forskningslaboratorium kunde komma i fråga som ett sådant laboratorium som specialiserat sig på vissa analyser. Laboratorierna, såväl de officiella som övriga laboratorier som godkänts inom tillsyns- eller kontrollsystemet, skall dock alltid uppfylla de internationella kompetenskraven.

Kontrolldirektivet tar inte ställning till ägarbasen för ett laboratorium eller dess ställning inom den offentliga förvaltningen. I framtiden kan det eventuellt bli möjligt att till officiell undersökningsanstalt förordna också någon annan än en statlig eller kommunal undersökningsanstalt, om anstalten i fråga annars uppfyller samma krav som de anstalter inom den offentliga förvaltningen som förordnats till officiella laboratorier. Av ett laboratorium som utövar egentlig tillsyn krävs dock sådan opartiskhet att ett laboratorium som ägs eller administreras av ett företag på livsmedelsmarknaden eller någon som har nära anknytning till det givetvis inte kan delta i tillsynen. Däremot torde sådana laboratorier t.ex. inom vissa ramar kunna avge utlåtanden till tillsynsmyndigheterna.

I Finland finns för närvarande över 50 kommunala laboratorier. Om kompetenskraven för dem föreskrivs genom handels- och industriministeriets brev av den 19 september 1980 (Nr 45/260/79), som är relativt allmänt hållet. Undersökningsanstalterna indelas enligt forskningsområde i laboratorier som bedriver grundforskning och laboratorier som utför krävande undersökningar. Tills vidare har inget av dem visat att det har sådan kompetens att det skulle uppfylla de internationella kraven, varför de inte längre efter den 1 november 1998 kan användas som sådana laboratorier som avger officiella utlåtanden för livsmedelstillsynen, såvida de inte före det visar att de är kompetenta på det sätt som föreskrivs i det

direktiv som kompletterar direktivet om kontroll av livsmedel. Däremot finns det ingenting som hindrar att också dessa laboratorier används inom områden där det inte direkt är fråga om officiell livsmedelstillsyn och eventuella sanktioner som bestäms med stöd av den. Framtiden får utvisa vilken praktisk betydelse dessa laboratorier har.

15 §. *Krav på anstalterna för livsmedelsundersökningar.* I det direktiv som kompletterar direktivet om kontroll av livsmedel finns klara och detaljerade anvisningar om kvalitetskraven för officella laboratorier. I förslaget till livsmedelslag har tagits in allmänna stadganden om det kvalitetssystem som krävs och om laboratoriets skyldighet att delta i kompetenstest som ordnas. Livsmedelsverket meddelar detaljerade anvisningar.

Det ovan nämnda kompletteringsdirektivet förutsätter att ett officiellt laboratorium uppfyller de allmänna kriterierna i Europastandard EN 45001. Basen för kvalitetssystemet utgörs av laboratoriets egen kvalitetsmanual, i vilken laboratoriet registrerar och sammanställer sitt kvalitetssystem och de särskilda anvisningar som behövs för upprätthållandet av det. Som hjälp vid uppgörandet av systemet kan användas t.ex. mätteknikcentralens rekommendation S2/1992 eller livsmedelsverkets publikation med stommen till kvalitetsmanual för kommunala anstalter för livsmedelsundersökningar (Laatu-käsikirjan runko kunnallisille elintarviketutkimuslaitoksille 3/1992). De aktivaste anstalterna för livsmedelsundersökningar har redan börjat bygga upp ett kvalitetssystem. Uppenbarligen kommer detta att vara den tröskel som i framtiden leder till att en del av de nuvarande undersökningsanstalterna försvinner från förteckningen över officiella anstalter. Laboratorierna skall uppfylla kraven enligt direktivet senast den 1 november 1998.

Vid bedömningen av en undersökningsanstalts kompetens skall enligt direktivet iaktas kriterierna i standard EN 45002. Som en del av kompetensbedömningen är anstalten skyldig att delta i de provningsjämförelser som ordnas för laboratorierna. Dessa kan i praktiken ordnas t.ex. i form av nordiskt samarbete. I sin analysverksamhet skall de officiella laboratorierna om möjligt använda analysmetoder som har undersökts genom metodavprövningar mellan laboratorierna (kollaborativa undersökningar).

Enligt artikel 3.3 i det direktiv som komplet-

terar kontrolldirektivet skall medlemsstaterna utse organ som skall ansvara för bedömningen av laboratorier (assessment). Dessa organ skall i sin tur uppfylla de allmänna kriterier för ackrediteringsorgan för laboratorier som fastställs i standarden EN 45003 (General criteria for laboratory accreditation bodies). Mätteknikcentralen har genom förordningen om konstaterande av kompetensen hos organ för testning, kontroll, certifiering och kalibrering (1568/91) utsetts att svara för ordnandet av ackrediteringsverksamheten i Finland. Ett laboratorium som vill ha ställning som officiell undersökningsanstalt skall således t.ex. hos mätteknikcentralen ansöka om ackreditering för sin kompetens och de undersökningsmetoder som det vill att skall omnämnas inom dess kompetensområde. Livsmedelsverkets bestämmanderätt är således närmast formell, när verket enligt 14 § i lagförslaget godkänner ett laboratorium som officiell undersökningsanstalt.

16 §. *Speciella uppgifter vid anstalterna för livsmedelsundersökningar.* Enligt den nuvarande livsmedelsförordningen har statsrådet förordnat tre statliga undersökningsanstalter till ledande anstalter för livsmedelsundersökningar och samtidigt bestämt deras undersökningsområde. Begreppet ledande undersökningsanstalt ingår inte i det nya lagförslaget.

Det verkar uppenbart att den kommande utvecklingen i någon mån förutsätter särskild beredskap av undersökningsanstalterna. Därför har i förslaget till livsmedelslag tagits in fullmakt för handels- och industriministeriet att ge de statliga undersökningsanstalterna speciella uppgifter. Sådana uppgifter kunde vara t.ex. sakkunniguppgifter i anslutning till ordnande av kompetenstestning och kvalitetssäkring vid laboratorier samt uppgifter som hänför sig till utvecklandet av förfarandena.

En speciell uppgift kunde i framtiden också vara att en anstalt är sakkunnig inom ett visst område inom livsmedelsanalysverksamheten vid bedömning av kompetensen hos ett laboratorium som ansöker om ställning som officiell undersökningsanstalt. En undersökningsanstalt kunde t.o.m. utses till ackrediteringsorgan, förutsatt att den är kompetent enligt standarden EN 45003.

Det kan uppstå ett behov av att vid sidan av mätteknikcentralen utse ackrediteringsanstalter som har specialiserat sig på livsmedelsundersökningar. Dessa undersökningar fordrar sär-

skilt kunnande för att specialisering inom området skall kunna ske. Det kan antas att en stor del av de nuvarande anstalterna för livsmedelsundersökningar framöver kommer att ansöka om ackreditering, vilket innebär en stor arbetsbörda för det enda ackrediteringsorganet i vårt land. För denna uppgift bör mätteknikcentralen få sakkunnig personal, t.ex. i form av tillfälligt anställda.

Av de nuvarande ledande undersökningsanstalterna är t.ex. VTT Bio- och livsmedelsteknik vid statens tekniska forskningscentral ackrediterad i fråga om vissa analysmetoder. Dessutom finns bland personalen vid de ledande anstalterna för livsmedelsundersökningar utbildade assessorer, som i praktiken utför bedömningar av kompetensen hos anstalter för livsmedelsundersökningar för ackreditering. Redan om en del av de nuvarande undersökningsanstalterna ansöker om ackreditering uppstår det ett behov av att utbilda flera personer med assessors kompetens. Annars kan Finland inte uppfylla kraven i direktivet om offentlig kontroll av livsmedel.

5 kap. Ordnanande av livsmedelstillsynen

17 §. *Tillsynens objektivitet.* Reglerna om ordnandet av tillsynen har i tillämpliga delar tagits ur kontrolldirektivet. Utgångspunkten i paragrafen är att tillsynen över livsmedel måste vara jämlik, oberoende av om ett livsmedel skall saluhållas eller annars överlåtas i Finland eller utanför landets gränser. I stadgandet görs ingen skillnad mellan om en vara exporteras till ett land inom eller utanför EES.

Det att denna förpliktelse är mera omfattande än motsvarande förpliktelse i EG:s rättsakt kan motiveras med den princip som ingår i ett avtal om sanitära och fytosanitära åtgärder, det s.k. SPS-avtalet (ett GATT-avtal från 1994, Agreement on the application of sanitary and phytosanitary measures) och som gäller multilaterala arrangemang för handel. Avtalet förutsätter (punkt 7) att medlemsstaterna i sina åtgärder som gäller hälsa och växtskydd inte godtyckligt eller oberättigat diskriminerar de andra medlemsstaterna, om förhållandena är likadana eller liknande.

Den ovan nämnda kontrollskyldigheten utökar den inhemska tillsynsorganisationens ansvar och uppgifter, vilket förutsätter att motsvarande ersättning fås för en viss typ av

tillsynsverksamhet. Detta utgör också en grund för att avgifter skall införas för undersökningar inom livsmedelstillsynen.

18 §. *Tillsynsåtgärder.* Tillsynsåtgärder i lagförslaget är väsentligen likadana som i artikel 4 i kontrolldirektivet om offentlig kontroll av livsmedel. Det bör noteras att kontroller skall genomföras regelbundet, kontrollerna skall omfatta alla stadier av produktion, hantering m.m. och att kontrollerna i allmänhet skall utföras utan föregående varning.

19 §. *Inspektionsrätt.* I paragrafen stadgas om rättigheter som myndigheterna behöver vid sin tillsyn. Myndigheterna skall ha tillträde till platser där verksamhet bedrivs. Dessutom har myndigheterna rätt att utföra inspektioner och undersökningar samt rätt att bekanta sig med nödvändiga handlingar som kan innehålla uppgifter som är väsentliga för tillsynen.

Artiklarna 108 och 109 i EES-avtalet samt avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol förutsätter att förpliktelserna enligt avtalet inom EFTA-staternas område övervakas av EFTA:s övervakningsmyndighet (EFTA Surveillance Authority/ESA). Dessutom förutsätter det direktiv som kompletterar direktivet om offentlig kontroll av livsmedel att också kommissionens tjänstemän har rätt att delta i övervakningen av kontrollsystemen i EFTA-staterna. Det föreslås att ett stadgande om detta tas in i 2 mom.

20 §. *Provtagning och undersökning av prov.* Undersökningen av livsmedelsprov är ett centralt medel inom livsmedelstillsynen. Med tanke på verksamheten vore det ändamålsenligt att de livsmedelsprov som behövs för tillsynen kunde tas utan ersättning i de olika hanteringsleden.

Enligt den nuvarande livsmedelslagen får myndigheterna ett prov utan ersättning endast när provet vid undersökningen konstateras strida mot bestämmelserna. Betalningen av små penningersättningar medför i många fall oskäliga behandlingskostnader jämfört med priset på provet. Den ersättning som fås för ett prov har oftast endast ringa betydelse för näringsidkaren. Inom importkontrollen har proven redan varit avgiftsfria i snart 20 år.

I 2 mom. föreslås att proven skall undersökas vid en officiell eller någon annan av livsmedelsverket godkänd undersökningsanstalt. Härigenom kan säkerställas att resultaten är jämförbara och tillförlitliga. Systemet skall dock vara så neutralt som möjligt med tanke

på konkurrensen. De analyser som görs vid tillsynen kan enligt 14 § 3 mom. ges också någon annan än en officiell undersökningsanstalt i uppdrag, om denna har den kompetens som behövs för uppgiften.

21 §. *Rätt att få information.* En förutsättning för tillsynen är att tillsynsmyndigheterna av de berörda näringsidkarna och av andra personer som stadgandena i den föreslagna lagen gäller får den information som behövs för tillsynen. Med stöd av paragrafen kan bl.a. av en importör krävas skriftliga upplysningar om en produkt har behandlats med bekämpningsmedel eller annars om dess sammansättning. Annan information kunde vara t.ex. iakttagelser som gjorts och mättnings- och undersökningsresultat som fåtts i samband med eventuell egenkontroll samt uppgifter om tillverknings- och förädlingsmetoderna vid en anstalt. Uppgifterna skall lämnas inom en av myndigheterna utsatt skälig tid.

Också andra statliga och kommunala myndigheter, såsom hälsoskydds- och byggnadstillsynsmyndigheterna, kan ha information som är nödvändig för iakttagandet av den föreslagna lagen. För att tillsynen skall vara effektiv och för undvikande av t.ex. överlappande undersökningar, skall myndigheterna ha rätt att också av andra myndigheter få den information som behövs för tillsynen.

22 §. *Näringsidkarens skyldighet att bistå.* I stadgandet föreslås att näringsidkaren på egen bekostnad skall ge tillsynsmyndigheterna all den hjälp som behövs för tillsynen. Den hjälp som närmast kommer i fråga är ordnande av informationen på lämpligt sätt eller tagning av prov när detta är svårt utan hjälpmedel, samt annan motsvarande normal hjälp som kan betraktas som rimlig.

6 kap. Livsmedelsanläggningar

23 §. *Anmälningsplikt och tillståndesberoende.* I hälsoskyddslagen övergick man från förfarandet med godkännande av livsmedelslokaler till ett anmälningsförfarande. Enligt förslaget till livsmedelslag kan också handels- och industriministeriet bestämma att anmälan om en livsmedelsanläggning skall göras till ett register om vilket föreskrivs särskilt. Anmälningskyldigheten motiveras med att myndigheten skall ha möjlighet att samla in sådana uppgifter om företagen i näringsbranschen som behövs för tillsynen.

I praktiken kunde det finnas behov av att stadga om särskilda krav för anläggningar inom en viss bransch. Att dessa krav är uppfyllda kunde visas t.ex. genom en sifferkod. Inom EU finns ett motsvarande system för kött- och fiskanläggningar, och det kan bli aktuellt också för de anläggningar som avses i livsmedelslagen. Ordnanet av övervakningen av ekologiskt producerade livsmedel förutsätter enligt EG:s ifrågavarande förordning att ett särskilt register förs över bl.a. tillverkare och importörer.

Det kan också bestämmas att anmälningskyldigheten skall gälla produktionen, tillverkningen, beredningen eller handeln vid en livsmedelsanläggning antingen helt eller delvis, eller uppgifter som är nödvändiga för utrikeshandeln. Syftet med anmälningen är att ge myndigheterna uppgifter om verksamhet som förutsätter mera ingående myndighetstillsyn än normalt. Bl.a. direktivet om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om specialdestinerade livsmedel förutsätter att sådana livsmedel som omfattas av direktivet anmäls till myndigheterna, när de för första gången släpps ut på marknaden.

I 3 mom. föreslås befogenheter att bestämma att verksamheten skall vara beroende av tillstånd, om internationella avtal kräver detta. Ett särskilt tillståndsförfarande kommer i fråga t.ex. när ett nytt förfarande för tillverkning eller hantering tas i bruk. Som exempel kan nämnas behandling av livsmedel med joniserande strålning, som är förknippad med många förfaranden som fordrar prövning och särskild tillsyn. I Europeiska gemenskaperna bereds också ett förslag till en förordning av rådet som gäller nya livsmedel (s.k. novel foods) och deras tillverkningsämnen (Commission proposal for a Council Regulation on novel foods and novel food ingredients (COM (93) 631 final), som kommer att förutsätta ett särskilt tillståndsförfarande när ett s.k. nytt livsmedel för första gången släpps ut på marknaden inom EES.

7 kap. Avgifter för tillsynen

24 §. *Avgifter som kommunala myndigheter uppbär.* Enligt lagförslaget skall en myndighet i den kommun där livsmedelsanläggningen är etablerad uppbära en avgift för behandlingen av tillstånds- och anmälningsärenden i samband med idkandet av näringen samt för

laboratorieundersökningar. Avgiften motsvarar högst de verkliga kostnaderna för tillsynsåtgärderna.

I punkt f i bilaga C till GATT-avtalet från 1994, vilket nämnts i motiveringen till 17 §, förutsätts att alla avgifter som gäller importförfaranden är likvärdiga med avgifterna för inhemska produkter och produkter från de övriga medlemsstaterna, och de får inte överstiga de verkliga kostnaderna för servicen. Den olika behandlingen av importerade produkter och inhemska produkter kan inte fortsätta i det föränderliga internationella läget. En följdriktig lösning är att också den inhemska tillsynen blir avgiftsbelagd på samma grunder som importen.

Ett problem vid fastställandet av de kommunala avgifterna är också att lagen om grunderna för avgifter till staten ålägger de statliga myndigheterna att bära upp en avgift för prestationer som hänför sig till mottagarens verksamhet av ekonomisk natur, oberoende av om prestationen utförs på begäran av mottagaren eller inte. Det är omöjligt för Finland att tillåta en diskriminerande avgiftspolitik i fråga om kommunala prestationer (t.ex. avgiftsfrihet), om en avgift enligt lagen skall uppbäras för import och för andra prestationer av statliga myndigheter.

Kravet på jämlikhet när det gäller den inhemska tillsynen och importövervakningen kunde snävt taget uppfyllas om en avgift uppbärs endast för laboratorieundersökningar. Detta på grund av att huvudparten av tillsynsåtgärderna inom importövervakningen av praktiska skäl är laboratorieundersökningar. Om enbart laboratorieundersökningarna skulle beläggas med avgift kunde detta snedvrida den inhemska tillsynen, då en del av den skulle vara avgiftsbelagd och en del avgiftsfri. En sådan situation kunde t.o.m. medföra onödiga laboratorieundersökningar på bekostnad av andra tillsynsmedel. Å andra sidan omfattar systemet med avgift för lokala tillsynsåtgärder enligt lagförslaget också avgifter för behandling av tillstånds- och anmälningsärenden. Av dessa åtgärder kommer avgifter tills vidare i fråga endast för sådana anmälningar till kommunala organ om förpackning av vatten som avses i förordningen om vissa bär-, frukt- och grönsaksprodukter samt vissa drycker (129/90). När tillsynen i allt högre grad kommer att bestå av s.k. marknadstillsyn, är en förutsättning för att tillsynen skall vara framgångsrik att de lokala myndigheterna har tillräcklig information som

stöd för sitt beslutsfattande. Det är i hög grad den framtida utvecklingen inom EU som avgör om och i vilken mån det är skäl att utvidga skyldigheten att göra förhandsanmälan och/eller tillståndsförfarandena.

Inom det praktiska tillsynsarbetet kan samordningen av systemen enligt å ena sidan hälsoskyddslagen och å andra sidan livsmedelslagen medföra problem vid inriktningen av avgifterna. Den grundläggande utgångspunkten är att den primära rättsliga nyttigheten enligt hälsoskyddslagen är tryggande av den allmänna livsmedelshygienen, medan medlen enligt livsmedelslagen huvudsakligen omfattar det färdiga livsmedlet. En åtgärd kan, i synnerhet om den direkt har grundat sig på en misstanke om ett livsmedels skadliga egenskaper, i hög grad bedömas enligt stadgandena i vilkendera som helst av de två lagarna. Den lokala myndigheten måste själv kunna få avgöra om den i första hand baserar sina åtgärder på hälsoskyddslagen eller livsmedelslagen. I praktiken torde detta inte medföra några större problem, eftersom det kan anses att livsmedelslagen skall tillämpas i sådana fall när det är fråga om marknadstillsyn som gäller livsmedel. Om syftet med en kontroll- eller annan tillsynsåtgärd däremot är att t.ex. utreda en sjukdomssituation och orsakerna till den eller de hygieniska förhållandena i livsmedelslokaler i allmänhet, är det fråga om verksamhet enligt hälsoskyddslagen.

25 §. *Avgifter som statliga myndigheter uppbär.* De viktigaste besluten som inom livsmedelsbranschen utfärdats med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten är handels- och industriministeriets beslut om livsmedelsverkets avgiftsbelagda prestationer (1233/93) och finansministeriets beslut om tullverkets avgiftsbelagda prestationer och om grunderna för avgifter samt om avgifter som uppbärs för prestationerna (1001/93). I inrikesministeriets beslut om när länsstyrelsens prestationer skall vara avgiftsbelagda, om grunderna för avgifterna och om avgifterna för offentligrättsliga prestationer (642/93) har det åtminstone hittills inte ansetts vara skäl att föreskriva om avgifter i de fall när länsstyrelserna är tvungna att vidta tillsynsåtgärder som hör till livsmedelstillsynen enligt livsmedelslagen.

26 §. *Uppbärande av avgifter utan dom eller beslut.* Det föreslagna stadgandet är ett sedvanligt stadgande i detta sammanhang.

8 kap. Tvångsmedel

27 §. *Ändring av ett livsmedel eller dess ändamål.* I kapitlet regleras tvångsmedlen från lindrigare till strängare åtgärd. Som lindrigt bedöms ett fall där ett livsmedel kan överlätas för ett godtagbart ändamål eller ändras så att det överensstämmer med livsmedelsbestämmelserna. Härvid skall tillsynsmyndigheten enligt lagförslaget muntligen eller skriftligen uppmana näringsidkaren att rätta till felet på varan. Om detta inte är möjligt eller om näringsidkaren vägrar att ändra varan så att den överensstämmer med bestämmelserna, bör det kunna tillåtas att livsmedlet överläts för ett godtagbart ändamål, t.ex. som djurfoder, om det uppfyller kraven på djurfoder, eller förstörs på varuhavarens bekostnad. Åtgärderna skall vidtas under en myndighets överinseende. En vara får släppas ut på marknaden, överlätas för ett godtagbart ändamål eller förstöras endast med tillstånd av en myndighet.

Det lindrigaste tvångsmedlet kommer i fråga om det t.ex. finns ett litet skrivfel på förpackningspåskrifterna. Det allmänna intresset kräver då inte nödvändigtvis ens att felet rättas till, om kostnaderna för detta blir stora och om felet inte anses inverka menligt t.ex. på köparens beslut om att köpa varan. Tillsynsmyndigheten kan då av särskilda skäl på grund av att felet är så obetydligt tillåta att livsmedlet släpps ut på marknaden. När det bedöms om särskilda skäl föreligger skall givetvis fästas uppmärksamhet vid om felet har gjorts upprepade gånger.

Det är inte nödvändigt att i livsmedelslagen stadga om hörande av part innan tvångsåtgärder vidtas. De allmänna stadgandena i 15 § lagen om förvaltningsförfarande (598/82) blir tillämpliga. En part skall höras innan ärendet avgörs. Ärendet får dock avgöras utan att parten hörs t.ex. om hörandet äventyrar syftet med beslutet eller om avgörandet inte kan uppskjutas. I lagens 25 § finns ett stadgande om delgivning av beslut.

28 §. *Temporärt förbud.* Om det misstänks att ett livsmedel är olämpligt som människoföda eller om de åtgärder som avses i 27 § inte bör anses vara tillräckliga, kan tillsynsmyndigheten utfärda ett temporärt förbud. Överlåtelseförbud gäller då för varan, om det antas att men för hälsan eller ekonomisk skada kan uppstå om den släpps fri. En dylik bedömning skall

alltid göras från fall till fall, med beaktande av vilken typ av fara det är fråga om och varans värde.

I brådskande fall kan beslut om temporärt förbud fattas av den kommunala tjänsteinnehavare som sköter tillsynen. Det är oklart om det hade varit nödvändigt att ta in denna regel i lagen, eftersom kommunen enligt lag också annars inom ramen för sin interna organisation har rätt att besluta om ordnandet av tillsynen. Syftet med stadgandet är i själva verket också att betona behovet av att kunna vidta brådskande åtgärder.

29 §. *Förbud.* Om det vid en undersökning upptäcks att ett livsmedel är olämpligt som människoföda eller om sådana åtgärder som tillsynsmyndigheten har bestämt inte har vidtagits, skall tillsynsmyndigheten utfärda ett beslut om förbud.

30 §. *Offentlig information.* Om livsmedel som är olämpliga som människoföda redan förekommer på marknaden, kan tillsynsmyndigheten på näringsidkarens bekostnad informera offentligt om att livsmedlet är olämpligt som människoföda. I lagförslaget har man gått in för att myndigheterna skall ansvara för informationen, eftersom det inte alltid är säkert att näringsidkaren i fråga kan eller att han nödvändigtvis vill uppfylla denna förpliktelse. Om problemet skall betraktas som ringa och verkningarna är lokala, skall myndigheten anses ha fullgjort sin skyldighet om näringsidkaren t.ex. via sina egna leveranslistor eller någon annan distributionskanal på ett sätt som myndigheten har godkänt underrättar köparna om saken, och tillsynsmyndigheten anser att detta förfarande är tillräckligt i det aktuella fallet.

Om det inte är fråga om en näringsidkare utan t.ex. ett kommunalt organ eller en välgörenhetsorganisation, sker informationen på tillsynsmyndighetens bekostnad. Nyttan av en eventuell kostnadsmotsvarighet för denna verksamhet, som är mycket varierande, kan inte antas motsvara uppställandet av avgiftskriterier.

Rådets beslut om snabbt informationsutbyte (89/45/EEG), som finns som bilaga till EES-avtalet, förpliktar den ifrågavarande kontaktmyndigheten att i vissa fall underrätta kommissionen och medlemsstaterna om en fara och lämna dem andra upplysningar som behövs för identifiering av faran. Enligt EES-avtalet anmäler EFTA-staterna dessa fall till EFTA:s övervakningsmyndighet ESA, som vidareför-

medlar anmälningarna. I Finland är livsmedelsverket kontaktmyndighet. En likadan skyldighet finns sedan den 29 juni 1994 i det direktiv om allmän produktsäkerhet (92/59/EEG) och i bilagan till direktivet genom vilket rådets beslut upphävdes.

31 §. *Borttagande från marknaden.* Tillsynsmyndigheten kan, under de omständigheter som avses i föregående paragraf, bestämma att näringsidkaren från marknaden skall dra tillbaka produkter som redan finns på marknaden och betala ersättning för ekonomiska förluster som anskaffning av produkterna har medfört. Som förlust torde oftast inköpspriset för varan komma i fråga.

32 §. *Vittomfattande tvångsmedel.* Om ett livsmedel har kommit ut i distributionskedjan, är det inte längre vettigt att ingripa i en eller ett fåtal näringsidkares verksamhet. Därför föreslås i 32 § att livsmedelsverket skall besluta om tvångsmedel vilkas verkningssområde omfattar hela landet eller ett område som är större än ett län. Huruvida verkningarna omfattar ett så stort område skall avgöras från fall till fall. När frågan avgörs skall utgångspunkten vara att kretsen av dem som omfattas av verkningarna inte längre kan identifieras på ett tillförlitligt sätt på basis av distributionskedjan. Det kan givetvis inte krävas att det otvetydigt skall visas att livsmedlet faktiskt distribueras på ett stort område som stadgandet avser.

Livsmedelsverket skall delge de tillverkare och importörer som är kända sitt beslut. I övrigt anses beslutet ha delgetts näringsidkare och andra överlåtare när det har publicerats i officiella tidningen.

33 §. *Förbud mot marknadsföring.* Det föreslagna stadgandet omfattar rätt för livsmedelsverket att förbjuda en näringsidkare att fortsätta med eller upprepa sådan marknadsföring som skall anses vara förbjuden. Stadgandet lämpar sig för sådana marknadsföringsåtgärder där mottagaren på basis av objektiva fakta inte kan bestämmas på förhand, såsom tidningsannonser, televisionsreklam o.dyl. Marknadsföring i form av påskrifter på livsmedelsförpackningar och marknadsföring som äger rum i en livsmedelslokal eller i dess omedelbara närhet kan däremot betraktas som säljfrämjande verksamhet som hänför sig till en enskild näringsidkare, och i denna marknadsföring kan ingripas med stöd av de övriga reglerna om tvångsmedel i detta kapitel. En enskild näringsidkare kan dock inte anses ansvara för marknadsföring

på allmän nivå så, att t.ex. försäljningen av en viss vara kunde förbjudas. Om däremot påskrifter på säljförpackningar eller sådana säljfrämjande åtgärder i en livsmedelslokal som hänför sig till en viss produkt gäller på förhand bestämda produkter, står andra tvångsmedel till tillsynsmyndighetens förfogande, såsom åläggande av näringsidkaren att rätta till felaktiga påskrifter eller andra säljfrämjande åtgärder.

Det förbud som avses i denna paragraf kan också utfärdas temporärt. Enligt den föreslagna 35 § kan ett förbud mot marknadsföring förenas med vite. Stadgandet avviker till dessa delar från 2 kap. 7 § konsumentskyddslagen, enligt vilken vite skall föreläggas, om detta inte är obehövligt av särskilda skäl. Denna avvikelse kan motiveras med att tillsynsmyndigheterna allmänt taget har större befogenheter att ingripa i överlåtelse av produkter som strider mot stadgandena än vad de har enligt konsumentskyddslagen, varför föreläggandet av vite kan avgöras från fall till fall på basis av det föreliggande faktamaterialet.

34 §. *Korrigerig av marknadsföring.* Den föreslagna paragrafen innehåller ett stadgande om korrigerig av en marknadsföringsåtgärd som är av samma typ som stadgandet i 2 kap. 9 § konsumentskyddslagen. Korrigeringen skall enligt förslaget göras inom en utsatt tid. I allmänhet skall det bestämmas att korrigeringen skall ske på samma sätt som marknadsföringen, t.ex. i samma tidning. Korrigeringen kommer särskilt i fråga om vid marknadsföringen har getts oriktig information eller om information som är viktig för konsumenterna saknas i marknadsföringen.

Avsikten är inte att det alltid skall bestämmas om korrigerig i samband med förbud, utan korrigerig skall tillgripas endast om det anses nödvändigt på grund av uppenbara olägenheter som orsakas konsumenterna, personer som kan jämföras med konsumenter eller storhushåll.

35 §. Föreläggande av vite. Stadgandet innehåller sedvanliga regler om föreläggande av vite. I ärenden som gäller vite skall vad som stadgas i viteslagen (1113/90) i övrigt iakttas (jfr. dock 41 § 3 mom.). Ett vite utdöms således enligt 10 § viteslagen av den myndighet som har förelagt vitet, medan länsstyrelsen enligt 3 § lagen om livsmedelsverket, vilken paragraf föreslås bli upphävd, dömer ut ett vite som livsmedelsverket har förelagt.

36 §. *Omhändertagande.* Tillsynsmyndigheten kan omhänderta ett livsmedel, om det finns skäl att misstänka att det kan medföra direkta hälsorisker och åtgärderna enligt 28 eller 29 § inte anses tillräckliga. Omhändertagandet skall betraktas som ett sista medel som tillgrips om ett av tillsynsmyndigheten utfärdat temporärt förbud eller ett förbud som förstärkts med vite inte är tillräckligt för att förhindra att det livsmedel som medför hälsorisker kommer ut för konsumtion.

37 §. *Förfarandet vid omhändertagande.* Paragrafen innehåller närmare bestämmelser om förfarandet vid omhändertagande. Syftet med stadgandet är att trygga näringsidkarens rättskydd.

38 §. *Förvaring och användning av omhändertagna egendom.* Tillsynsmyndigheten fattar de beslut som gäller förvaringssättet för och användning av omhändertagna egendom. Om lämpligt förvaringsutrymme för den omhändertagna egendomen inte kan hittas, får egendomen förvaras också i anläggningen. Egendomen eller förvaringsutrymmet skall märkas eller förseglas så att den omhändertagna egendomen utan svårigheter kan urskiljas från den övriga egendomen i anläggningen.

Den omhändertagna egendomen kan undersökas för fastställande av dess kvalitet och egenskaper. Beslut om användning av egendomen skall fattas genast efter omhändertagandet eller, om det finns behov av ovan nämnda undersökningar, genast när undersökningsresultaten är klara. Ett livsmedel kan, beroende på dess egenskaper, godkännas för användning för ett godtagbart och ofarligt ändamål, i en del fall t.ex. som fodermedel. Förstöring av livsmedlet kommer i fråga som ett yttersta medel.

Det åligger ägaren till varan att vidta de ovan nämnda åtgärderna. Om han inte gör detta inom den utsatta tiden, kan tillsynsmyndigheten bestämma att åtgärderna skall vidtas på hans bekostnad.

9 kap. Straffstadganden och förverkandepåföljder

39 §. *Straffstadganden och förverkandepåföljder.* I stadgandet skiljs mellan livsmedelsförseelse, som är lindrigare och straffas med böter, och uppsåtlig gärning eller underlåtelse som medfört fara för människors hälsa. Straffet är

då böter eller fängelse i högst sex månader, om inte i någon annan lag stadgas om strängare straff.

I 3 mom. stadgas om förverkandepåföljd. Brottsobjektet eller dess värde skall helt eller delvis dömas förverkat till staten i enlighet med vad som stadgas i 46 kap. 8—12 §§ strafflagen. Till övriga delar skall i fråga om förverkandepåföljder iakttas 2 kap. 16 § strafflagen.

Jämfört med den nuvarande livsmedelslagen har lagen kompletterats så att i den också finns en hänvisning till stadgandena om olaga införsel eller utförsel, dvs. smuggling, samt olaga befattningstagande med infört gods i 46 kap. 4—6 §§ strafflagen.

I 5 mom. är syftet att betona att tillsynsmyndigheten noga skall överväga om ett ärende skall bli föremål för straffrättslig åtalprövning. Hittills har det varit mycket sällsynt att åtal väckts, trots att det inte nödvändigtvis har funnits laglig grund för dylik prövning när man beaktar brottets eller förseelsens natur mätt i ekonomiska värden eller den fara som orsakats, och eftersom något uttryckligt stadgande som skulle berättiga till detta inte har funnits.

Enligt 6 mom. kan den som bryter mot ett förbud eller en förpliktelse som förenats med vite inte dömas till straff för samma gärning. Förbuden och förpliktelserna enligt lagförslaget är till många delar så allmänt hållna att brottsrekvisitet inte kan anses bli uppfyllt för en bestämd förseelse eller ett bestämt brott, varför vitet i praktiken torde komma att utgöra den viktigaste sanktionen vid verkställigheten av lagen. Bestämmelserna på lägre nivå skall dock i regel vara så detaljerade att det inte uppstår oklarhet om det förfarande som krävs.

När strafflagsprojektet fortskrider är det ändamålsenligt att överföra straffreglerna, ändrade till nödvändiga delar, till strafflagen i det skedet när de straffstadganden som gäller brott som äventyrar hälsa och säkerhet tas in i lagen.

40 §. *Brott mot tystnadsplikt.* Paragrafen innehåller ett sedvanligt straffstadgande för brott mot tystnadsplikten.

10 kap. Ändringssökande och verkställighet

41 §. *Besvär.* Såsom ovan har sagts kan gränsdragningen mellan tillämpningen av livsmedelslagen och hälsoskyddslagen på lokal nivå vara en svår fråga. Därför är det nödvän-

dig att rättsmedlen i vart fall överensstämmer i de båda lagarna. Det har också framförts grunder för ett förfarande enligt vilket rättelseyrkande med anledning av en kommunal tjänsteinnehavares beslut skall framställas hos den kommunala nämnden eller något annat kommunalt organ före det egentliga ändringsökandet. Å andra sidan är det efter att hälsoskyddslagen fått sin nuvarande utformning svårt att tänka sig att man i livsmedelslagen frångår det system som godkänts där. Ändring i ett beslut av en tjänsteinnehavare söks således enligt förslaget hos länsrätten i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/54). Ändring i tulllaboratoriets beslut söks hos tullstyrelsen genom besvär (6 § lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden, jfr. 1 § lagen om tullverket, 228/91).

I beslut om föreläggande av vite enligt 35 § får ändring inte sökas särskilt genom besvär.

42 §. *Verkställighet.* Enligt stadgandet skall ett beslut av tillsynsmyndigheten om förbud mot eller begränsning av tillverkning av eller någon annan åtgärd i fråga om ett livsmedel som strider mot livsmedelsbestämmelserna iakttas, om inte besvärmyndigheten bestämmer annorlunda.

11 kap. Särskilda stadganden

43 §. *Tillämpning av konsumentskyddslagen.* För undvikande av oklarheter föreslås i lagen ett uttryckligt stadgande om att vad som stadgas i konsumentskyddslagen och lagen om konsumentombudsmannen skall tillämpas, utan hinder av den reglering i 33 och 34 §§ som gäller förbud mot marknadsföring. I praktiken har det kunnat konstateras att förhållandet mellan särskild och allmän reglering medför tolkningsproblem beträffande vilken eller vilka lagar som kan tillämpas. Högsta domstolen har fått ta ställning till om konsumentskyddslagen kan tillämpas, om utgångspunkterna för stadgandena i speciallagstiftning, t.ex. lagstiftningen om affärsbanker, har varit desamma som för konsumentskyddslagen. Enligt HD kan konsumentskyddslagen också tillämpas, då dess tillämpningsområde inte uttryckligen begränsats genom speciallagstiftning. Trots att frågan skall anses ha avgjorts på ett auktoritativt sätt, har det här ansetts ändamålsenligt att genom uttryckliga stadganden klargöra

tillämpningsområdet för livsmedelslagen och de lagar som gäller det allmänna konsumentskyddet.

44 §. *Handräckning.* Stadgandet innehåller en sedvanlig regel om handräckning.

45 §. *Tystnadsplikt.* I paragrafen föreslås stadgat om tystnadsplikt för att skydda näringsidkare mot otillbörlig spridning och användning av uppgifter som fås vid kontroller och vid den övriga tillsynen.

Tystnadsplikten gäller alla dem som vid övervakning av lagen eller vid utförandet av undersökningar enligt lagen har fått uppgifter om en enskild persons eller ett samfunds ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemlighet eller om en enskild persons personliga omständigheter.

Tystnadsplikten har i 2 mom. begränsats närmast vad gäller upplysningar som behövs för utförandet av myndighetsuppgifter på behörigt sätt och förpliktelser enligt internationella avtal.

46 §. *Statsandel till kommunerna.* På sådan verksamhet som kommunen ordnar med stöd av lagen tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92).

När lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården stiftades ändrades många av lagarna inom miljöhygienien så, att lagens 6 § 1 mom. 1 och 2 punkt, som gäller målen och anvisningarna för ordnandet av social- och hälsovården i den riksomfattande planen, inte längre skall tillämpas.

47 §. *Närmare stadganden.* Administrativa stadganden utfärdas i allmänhet genom förordning. Därför har i lagen i form av en hänvisning tagits in ett stadgande om detta, trots att detta följer redan av 28 § regeringsformen. Genom förordning kan däremot inte utfärdas stadganden som utsträcker sig till den kommunala självstyrelsen. I 2 mom. har tagits in ett stadgande genom vilket utfärdandet av stadganden om förfaranden kan delegeras så att de utfärdas genom beslut av handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet eller social- och hälsovårdsministeriet.

Genom förordning kan stadgas att befogenheter att meddela närmare föreskrifter, anvisningar eller undantag i frågor enligt 48 § 1 mom. med de begränsningar som nämns i paragrafens 3 mom. ges jord- och skogsbruksministeriet eller social- och hälsovårdsministeriet.

48 §. *Närmare bestämmelser.* Eftersom syftet

är att komplettera regleringen av livsmedel närmast till den del utvecklingen inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Europeiska unionen förutsätter detta, skall detta kunna ske så smidigt som möjligt genom beslut av handels- och industriministeriet. Detta förfarande överensstämmer med de rekommendationer som givits av kommittén för teknisk kontroll -91 (1992:30).

I lagförslaget 48 § 3 mom. finns en såtillvida viktig ändring jämfört med nuläget att befogenheterna att medge enskilda undantag slopas. Enskilda undantag snedvrider konkurrensen. I praktiken har också sådana situationer uppstått att ansökningar om enskilda undantag har gjorts och undantag beviljats på sådana grunder som passar illa ihop med de ordalydelser som allmänt använts i stadgandena. Enligt ordalydelserna förutsätts i allmänhet särskilda skäl i enskilda fall. Huvudregeln är enligt propositionen att endast sådana allmänna undantag kan beviljas som gäller alla berörda näringsidkare såväl i hemlandet som utomlands, och att undantag kan beviljas endast om det på grund av ny information, förändrad teknologi eller någon annan liknande orsak kan antas att ett ministeriebeslut i framtiden skall ändras på motsvarande sätt. I fråga om livsmedel som är avsedda för speciella grupper kan undantag beviljas också i sådana fall när ministeriebeslutet inte nödvändigtvis behöver ändras, t.ex. på grund av att den speciella gruppen är så liten eller när det inte annars av särskilda skäl behöver ändras, om det med hänsyn till konsumenternas intresse kan anses nödvändigt att undantaget beviljas.

12 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

49 §. *Ikraftträdelsestadgande.* Lagen avses

träda i kraft omedelbart efter att riksdagen har antagit den.

50 §. *Övergångsstadgande.* Med undantag av livsmedelsförordningen förblir de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av livsmedelslagen i kraft tills det bestäms annorlunda i den ordning som stadgas i denna lag. De övriga förordningar som utfärdats med stöd av lagen skall upphävas genom förordning innan motsvarande ersättande ministeriebeslut kan utfärdas.

1.2. Lag om upphävande av 3 § lagen om livsmedelsverket

Eftersom 3 § lagen om livsmedelsverket i fråga om sak och förfarande står i strid med lagförslaget, föreslås den bli upphävd.

2. Ikraftträdande

Enligt de förpliktelser som EES medför borde lagen till vissa delar ha trätt i kraft den 1 januari 1994. En anslutning till Europeiska unionen inverkar åtminstone inte väsentligt på tidtabellen för lagens ikraftträdande. Lagen bör träda i kraft så snart som möjligt efter att riksdagen har antagit den, t.ex. den 1 januari 1995.

Med undantag av livsmedelsförordningen, som främst reglerar övervakningen, bör de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den livsmedelslag som skall upphävas och vilkas innehåll i stort sett svarar mot våra EES-förpliktelser förbli i kraft tills det stadgas eller bestäms annorlunda med stöd av denna lag.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Livsmedelslag

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att trygga livsmedlens kvalitet med tanke på hälsan samt att skydda konsumenten mot hälsorisker som orsakas av livsmedel som är olämpliga som människoföda och mot ekonomiska förluster som beror på livsmedel som strider mot livsmedelsbestämmelserna.

För att lagens syfte skall nås tillämpas livsmedelsbestämmelser, anvisningar, information och andra medel som förebygger, minskar och avlägsnar hälsorisker som beror på livsmedel samt tryggar en ändamålsenlig kvalitet och sammansättning hos livsmedlen, säkerställer sanningsenlig och tillräcklig information om livsmedel och förhindrar att vilseledande uppgifter ges om ett livsmedel.

2 §

Tillämpningsområde

Lagen gäller livsmedel som är avsedda för konsumenter, för personer som kan jämföras med konsumenter eller för storhushåll samt tillverkning eller annan hantering, import, export, marknadsföring, transport, saluhållande och servering eller annan överlåtelse av sådana livsmedel.

Lagen gäller livsmedel som saluhålls för eller överläts till en näringsidkare eller en annan överlåtare, om livsmedlet är avsett att saluhållas eller annars överläts som sådant eller efter hantering till konsumenter, med dessa jämförbara personer eller storhushåll.

Vad denna lag stadgar om livsmedel gäller i tillämpliga delar också förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel.

3 §

Begränsningar i tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte handel med livsmedel mellan enskilda, om den är tillfällig till sin

natur, inte kräver att ett särskilt försäljningsställe ordnas och inte har samband med idkande av näring.

Denna lag tillämpas till den del det inte i någon annan lag stadgas särskilt om ett livsmedel och om hygien vid tillverkning, produktion och hantering av det.

Stadgandena om livsmedel i denna lag tillämpas på alkoholdrycker till den del det inte i någon annan lag eller förordning stadgas särskilt om dessa.

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *livsmedelsbestämmelser* stadganden och bestämmelser som utfärdats i denna lag och med stöd av den,

2) *livsmedel* en förpackad eller oförpackad produkt eller beredning som är avsedd att ätas, drickas eller annars förtäras av människor eller en ingrediens eller en råvara till en sådan produkt eller beredning,

3) *livsmedel som är olämpliga som människoföda*

a) livsmedel som man vet eller av grundad anledning kan misstänka att orsakar förgiftning, sjukdom eller något annat men för människors hälsa, antingen omedelbart eller som följd av långvarig användning, och

b) livsmedel som på grund av förskämning, förorening, felaktig tillverkning, orenheter, främmande lukt eller smak eller av någon annan motsvarande orsak är till den grad defekta att de inte motsvarar den allmänt godtagbara uppfattningen om livsmedels beskaffenhet, äkthet eller kvalitet eller de särskilda egenskaper som livsmedlet av grundade skäl kan förväntas ha,

4) *konsument* den som skaffar ett livsmedel för att använda det i det egna eller någon annans privata hushåll,

5) *personer som kan jämföras med konsumenter* personer till vilka livsmedel överläts exempelvis på basis av ett arbets- eller tjänsteförhållande, på grund av att de är elever eller

kunder i en skola eller en inrättning eller mottagare av understöd i form av livsmedel.

6) *livsmedelsanläggning* produktionsinrättningar, lager, butiker, serveringsställen, storhushåll och andra lokaler, båtar, motorfordon eller andra transportmedel eller anläggningar där livsmedel tillverkas, förvaras, saluhålls, serveras eller annars hanteras yrkesmässigt,

7) *storbushåll* livsmedelsanläggningar där livsmedel som är färdiga att förtäras tillverkas eller bereds för eller serveras konsumenter eller med dessa jämställbara personer från olika privata hushåll,

8) *näringsidkare* fysiska personer, enskilda eller offentliga juridiska personer samt filialer eller andra permanenta verksamhetsställen som en utlåning eller en utländsk sammanslutning eller stiftelse har registrerat eller grundat i Finland, vilka yrkesmässigt, fortlöpande eller tillfälligt, producerar, tillverkar eller bereder importerar, exporterar, förpackar, transporterar, lagrar, saluhåller, annars överlåter eller serverar livsmedel till konsumenter eller personer som kan jämföras med konsumenter, storhushåll eller andra näringsidkare eller andra överlåtare,

9) *annan överlåtare* en fysisk eller juridisk person eller en annan verksamhetsidkare som inte är näringsidkare, såsom storhushåll som upprätthålls med offentliga medel, välgörenhetsorganisationer eller med dessa jämförbara överlåtare av livsmedel,

10) *tillverkning* förenande av livsmedlet med andra ingredienser, tillredning, konservering eller annan motsvarande hantering,

11) *saluhållande* försäljning eller annan överlåtelse av livsmedel mot ersättning eller förvarande i en näringsidkares lager eller på hans försäljningsställe, när det av omständigheterna inte framgår att livsmedlet skulle vara avsett för något annat ändamål än försäljning,

12) *servering* överlåtelse av livsmedel som är färdiga att förtäras, när överlåtelsen sker mot en direkt eller indirekt ersättning och livsmedlet är avsett att förtäras på serveringsstället,

13) *annan överlåtelse* givande av livsmedel utan ersättning som understöd, gåva, prov, för testning eller andra dylika ändamål,

14) *livsmedelstillsyn* handledning i anslutning till livsmedelsbestämmelserna samt tillsynsåtgärder genom vilka den behöriga myndigheten fastställer om livsmedlet eller förhållandena vid och metoderna för hantering av det motsvarar livsmedelsbestämmelserna,

15) *tillsynsåtgärd* inspektion, provtagning och undersökning av prov, kontroll av personalhygien, granskning av skriftligt material samt undersökning av näringsidkares egenkontrollsystem och resultaten av detta, eller någon annan åtgärd eller utredning i samband med livsmedelstillsynen,

16) *egenkontroll* ett eget övervakningssystem som en näringsidkare som är verksam i en livsmedelsanläggning har för att säkerställa att saluhållna livsmedel uppfyller kraven,

17) *hantering* alla sådana åtgärder från produktion, tillverkning och beredning av ett livsmedel till uppläggning, förpackning, transport och utställande vilka vidtas innan livsmedlet överläts till konsumenten, en person som kan jämföras med en konsument, ett storhushåll, en näringsidkare eller en annan överlåtare, och

18) *förnödenhet som kommer i beröring med livsmedel* en förnödenhet som då den används för det avsedda ändamålet kommer i beröring med livsmedel.

2 kap.

Allmänna villkor för hantering och överlåtelse

5 §

Livsmedel som är olämpliga som människoföda

Att tillverka, bereda, importera, exportera, saluhålla, servera och i övrigt som livsmedel överlåta ett livsmedel som är olämpligt som människoföda är förbjudet.

6 §

Lämnande av uppgifter om livsmedel

På förpackningen till ett livsmedel eller i en broschyr eller reklam om ett livsmedel eller på annat sätt skall sanningsenliga och tillräckliga uppgifter lämnas om livsmedlet. Att ge vilseledande uppgifter om livsmedlet är förbjudet. Att framföra påståenden som gäller hälsan samt uppgifter om att ett livsmedel har medicinska egenskaper eller hänvisningar till sådana uppgifter är förbjudna, om inte annat bestäms.

7 §

Allmän omsorgsplikt

Näringsidkare och andra överlåtare skall i all sin verksamhet iaktta tillbörlig omsorgsfullhet

för att livsmedlet skall uppfylla kraven.

Näringsidkare eller andra överlåtare får inte tillverka eller bereda, importera, exportera, saluhålla, servera eller annars överlåta livsmedel som inte uppfyller livsmedelsbestämmelserna.

Utan hinder av vad som stadgas i 2 mom. och med beaktande av vad som stadgas i 5 § kan livsmedel som skall exporteras tillverkas och överlåtas enligt bestämmelsevillkoren och med iakttagande av bestämmelserna i importlandet i fråga.

8 §

Näringsidkares skyldighet att utöva egenkontroll

En näringsidkare skall ha tillräckliga och riktiga uppgifter om det livsmedel som han producerar, tillverkar eller bereder, importerar, exporterar, förpackar, saluhåller, serverar eller annars överlåter som livsmedel.

Näringsidkaren skall identifiera och förteckna de med tanke på livsmedelsbestämmelserna kritiska punkterna i tillverkningen och hanteringen av ett livsmedel samt vidta behövliga åtgärder för regelbunden övervakning av dessa. I detta syfte skall näringsidkaren göra upp en skriftlig plan för egenkontroll, som skall delges den lokala tillsynsmyndigheten och på begäran andra tillsynsmyndigheter.

Livsmedelsverket meddelar allmänna anvisningar om hur planen för egenkontroll skall göras upp. Den lokala myndigheten skall vid behov utan ersättning handleda näringsidkare vid uppgörandet av planen.

Om näringsidkarens verksamhet är begränsad närmast till den lokala nivån, behöver inte den plan som nämns i 2 mom. göras upp, såvida den lokala myndigheten inte bestämmer något annat med beaktande av en särskild hälsorisk som sammanhänger med verksamheten.

3 kap.

Tillsynsmyndigheterna och deras uppgifter

9 §

Centralförvaltningen

Under handels- och industriministeriets högsta ledning och tillsyn planerar, leder och övervakar livsmedelsverket tillsynen över att livsmedelsbestämmelserna iakttas.

Livsmedelsverket ger årligen tillsynsmyndigheterna ett såsom anvisning tillämpligt program för livsmedelstillsynen.

10 §

Regionalförvaltningen

Länsstyrelsen planerar och leder livsmedelstillsynen samt övervakar att livsmedelsbestämmelserna iaktas inom länet.

11 §

Lokalförvaltningen

En nämnd eller något annat organ med flera medlemmar som kommunen har förordnat sköter de uppgifter som hör till livsmedelstillsynen inom kommunens område. Kommunfullmäktige kan besluta att organet kan överföra sin beslutanderätt på en tjänsteinnehavare som lyder under organet.

12 §

Övriga tillsynsmyndigheter

Tullverket har till uppgift att sköta tillsynen över livsmedel som importeras samt över riktigheten hos handlingarna till livsmedel som exporteras och transiteras. Tullverket kan, om den transiterade varan misstänks orsaka omedelbar fara för hälsan, förbjuda export av varan och vidta andra åtgärder som stadgas i denna lag.

Livsmedelsverket kan förordna en statstjänsteman till tillsynsmyndighet i bestämda uppgifter, om tjänstemannen anses inneha särskild sakkunskap på området och om denna lösning kan anses vara ändamålsenlig med tanke på livsmedelstillsynen.

13 §

Tillsynsmyndigheternas kompetens

Tillsynsmyndigheterna skall ha i sin tjänst eller till sitt förfogande på basis av avtal en tillräckligt stor och kvalificerad personal med tillräcklig erfarenhet för en framgångsrik skötsel av tillsynen.

4 kap.

Undersökningsanstalter

14 §

Anstalter för livsmedelsundersökningar

Livsmedelsverket godkänner ett statligt eller

kommunalt undersökningslaboratorium som officiell anstalt för livsmedelsundersökningar, om laboratoriet uppfyller de internationella kvalitetskrav som fastställts för officiella anstalter för livsmedelsundersökningar.

Livsmedelsverket för ett register över officiella anstalter för livsmedelsundersökningar med anteckningar om varje undersökningsanstalts kompetensområde. En officiell undersökningsanstalt är skyldig att på tillsynsmyndighetens begäran utföra laboratorieundersökningar inom sitt kompetensområde.

Livsmedelsverket kan godkänna att också någon annan undersökningsanstalt än en som avses i 1 mom. företar sådana laboratorieundersökningar som livsmedelstillsynsmyndigheterna behöver inom ett närmare bestämt kompetensområde, om undersökningsanstalten har den sakkunskap och övriga beredskap som behövs för undersökningar på detta område.

15 §

Krav på anstalterna för livsmedelsundersökningar

En officiell anstalt för livsmedelsundersökningar skall ha ett kvalitetssystem och anstalten skall regelbundet delta i kompetenstest som ordnas av livsmedelsverket.

Livsmedelsverket meddelar allmänna anvisningar om utvecklande och upprätthållande av ett kvalitetssystem som är baserat på internationella standarder samt om andra åtgärder som vidtas för att utveckla verksamheten vid anstalterna för livsmedelsundersökningar samt för att förbättra deras kvalitet.

16 §

Speciella uppgifter vid anstalterna för livsmedelsundersökningar

Handels- och industriministeriet kan ge en statlig undersökningsanstalt enligt 14 § 1 mom. speciella uppgifter som ansluter sig till utvecklandet av förfaranden eller motsvarande verksamhet som hör till undersökningsanstaltens område och uppföljningen av denna.

5 kap.

Ordnande av livsmedelstillsynen

17 §

Tillsynens objektivitet

Livsmedel skall övervakas jämlikt oberoende

av om de är avsedda att saluhållas eller annars överlätas i Finland eller utanför landets gränser.

18 §

Tillsynsåtgärder

Vid livsmedelstillsynen skall tillsynsåtgärder vidtas regelbundet och särskilt när det kan misstänkas att brott mot livsmedelsbestämmelserna förekommer.

Tillsynsåtgärderna skall vara ändamålsenliga och de skall på ett lämpligt sätt inriktas på de olika leden i hanteringen av ett livsmedel.

Tillsynsåtgärder skall i mån av möjlighet vidtas utan förhandsanmälan.

19 §

Inspektionsrätt

En tillsynsmyndighet har rätt att vidta åtgärder som tillsynen kräver och att bekanta sig med nödvändiga handlingar, vidta andra tillsynsåtgärder som stadgas i denna lag samt få tillträde till platser där livsmedel hanteras eller handlingar förvaras.

Vad som i 1 mom. stadgas om tillsynsmyndighetens rättigheter gäller även organ och inspektörer enligt de bestämmelser som förutsetts i internationella avtal som är förpliktande för Finland.

20 §

Provtagning och undersökning av prov

En tillsynsmyndighet har rätt att för undersökning utan ersättning ta sådana prov på livsmedel i olika hanteringsled som är nödvändiga för tillsynen.

Prov som har tagits för livsmedelstillsynen skall utan dröjsmål undersökas vid en sådan officiell eller annan av livsmedelsverket godkänd anstalt för livsmedelsundersökningar som avses i denna lag.

21 §

Rätt att få information

Tillsynsmyndigheterna har rätt att av statliga och kommunala myndigheter samt av näringsidkare och andra personer som omfattas av skyldigheterna enligt denna lag få den information som behövs för tillsynen.

22 §

Näringsidkarens skyldighet att bistå

Näringsidkaren skall på egen bekostnad ge tillsynsmyndigheterna den hjälp som behövs för tillsynen.

6 kap.

Livsmedelsanläggningar

23 §

Anmälningsplikt och tillståndsberoende

Handels- och industriministeriet kan bestämma om sådan skyldighet att göra anmälan om livsmedelsanläggningar som är nödvändig med tanke på tillsynen över att denna lag iakttas.

Det kan bestämmas att anmälningskyldigheten skall gälla också en del av en livsmedelsanläggnings produktion, tillverkning och beredning eller saluhållande och uppläggning samt, i fråga om import och export, mängder och andra uppgifter som behövs för tillsynen över saluhållandet.

Utan hinder av vad som stadgas i någon annan lag, kan en livsmedelsanläggnings verksamhet genom ett beslut av handels- och industriministeriet bestämmas vara helt eller delvis beroende av tillstånd, om internationella avtal som är förpliktande för Finland kräver detta. Till beslutet om tillstånd skall fogas behövliga villkor för tillsynen över att beslutet iakttas och för återtagande av tillståndet.

7 kap.

Avgifter för tillsynen

24 §

Avgifter som kommunala myndigheter uppbär

En myndighet i den kommun där livsmedelsanläggningen är etablerad uppbär avgift för behandlingen av tillstånds- och anmälningsärenden i samband med idkande av näring samt för laboratorieundersökningar. Avgiften motsvarar högst de verkliga kostnaderna för tillsynsåtgärden.

25 §

Avgifter som statliga myndigheter uppbär

De avgifter som uppbärs för statliga myndig-

heters prestationer enligt denna lag bestäms enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92).

26 §

Uppbärande av avgifter utan dom eller beslut

Avgifter som avses i denna lag kan uppbäras utan dom eller beslut i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter utsökningsväg (367/61).

8 kap.

Tvångsmedel

27 §

Ändring av ett livsmedel eller dess ändamål

Strider ett livsmedel mot livsmedelsbestämmelserna, kan tillsynsmyndigheten muntligen eller skriftligen bestämma att näringsidkaren eller en annan överlåtare skall ändra livsmedlet inom en utsatt tid så att det överensstämmer med stadgandena och bestämmelserna, eller, om detta inte skal anses möjligt, bestämma att livsmedlet skall användas för ett godtagbart ändamål eller förstöras. Ändringarna skall göras under en myndighets överinseende.

Om det fel som avses i 1 mom. är ringa, kan myndigheten av särskilda skäl tillåta att livsmedlet importerar, saluhålls, serveras eller annars överläts på de villkor som myndigheten bestämmer.

28 §

Temporärt förbud

Om ett livsmedel misstänks vara olämpligt som människoföda eller om de åtgärder som avses i 27 § inte skall anses vara tillräckliga, kan tillsynsmyndigheten förbjuda att livsmedlet tillverkas eller bereds, importerar, exporterar, saluhålls, serveras eller annars överläts, till dess att en undersökning, som skall göras utan dröjsmål, har företagits. Av grundad anledning är livsmedlet belagt med överlåtelseförbud medan undersökningen pågår.

I brådskande fall kan beslut om temporärt förbud fattas av den kommunala tjänsteinnehavare som sköter tillsynen.

29 §

Förbud

Om det vid en undersökning upptäcks att ett

livsmedel är olämpligt som människoföda eller om sådana åtgärder för att anpassa ett livsmedel efter bestämmelserna som tillsynsmyndigheten har bestämt inte har vidtagits inom utsatt tid, skall tillsynsmyndigheten förbjuda tillverkning, beredning, import, export, saluhållande, servering och annan överlåtelse av livsmedlet.

30 §

Offentlig information

Om det finns skäl att misstänka att livsmedel som är olämpliga som människoföda förekommer på marknaden, kan tillsynsmyndigheten på näringsidkarens bekostnad informera offentligt om att livsmedlet är olämpligt som människoföda.

31 §

Borttagande från marknaden

Tillsynsmyndigheten kan i sådana fall som avses i 30 § i bestämma att näringsidkaren skall vidta åtgärder för att dra bort från marknaden ett livsmedel som redan finns där samt ersätta konsumenter, storhushåll, näringsidkare eller andra överlåtare den ekonomiska förlust som anskaffningen av livsmedlet eventuellt har medfört.

32 §

Vittomfattande tvångsmedel

Om de tvångsmedel som nämns ovan i detta kapitel beslutar livsmedelsverket, ifall deras verkningssområde omfattar hela landet eller ett område som är större än ett län.

Livsmedelsverkets beslut enligt 1 mom. skall delges tillverkaren eller importören eller, om detta inte kan göras på ett lämpligt sätt, publiceras i officiella tidningen, varvid de som beslutet gäller skall anses ha fått del av det.

33 §

Förbud mot marknadsföring

Livsmedelsverket kan förbjuda en näringsidkare som beställer eller idkar marknadsföring att fortsätta med sådan till allmänheten riktad marknadsföring som strider mot denna lag eller stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den eller att upprepa sådan eller med den jämförbar marknadsföring.

Förbudet kan också vara temporärt, och gäller då tills saken är slutgiltigt avgjord.

34 §

Korrigerig av marknadsföring

När livsmedelsverket meddelas förbud enligt 33 §, kan det ålägga den näringsidkare som förbudet gäller eller som företagit eller beställt marknadsföringen att inom utsatt tid korrigera marknadsföringsåtgärden, om detta bör anses nödvändigt på grund av uppenbara olägenheter som åtgärden förorsakar konsumenterna, personer som kan jämföras med konsumenter eller storhushåll.

35 §

Föreläggande av vite

Tillsynsmyndigheten kan förena ett förbud eller ett åläggande som den har meddelat med stöd av denna lag med vite.

Ett förbud eller ett åläggande som har förenats med vite kan av särskilda skäl också meddelas att gälla en person som är anställd hos näringsidkaren eller att gälla någon annan som arbetar för hans räkning.

I ärenden som gäller vite tillämpas i övrigt vad som stadgas i viteslagen (1113/90).

36 §

Omhändertagande

Tillsynsmyndigheten kan omhänderta ett livsmedel, om det finns skäl att misstänka att livsmedlet kan medföra omedelbara hälsorisker och de åtgärder som anges i 28 eller 29 § inte skall anses vara tillräckliga.

I brådskande fall kan beslut om omhändertagande fattas också av en kommunal tjänsteinnehavare.

37 §

Förfarandet vid omhändertagande

Omhändertagande skall ske i vittnes närvaro. Till den från vilken livsmedlet tas skall ges ett intyg av vilket framgår mängden av den egendom som har omhändertagits och orsaken till omhändertagandet.

Av den omhändertagna egendomen kan utan ersättning tas prov för undersökningar.

38 §

Förvaring och användning av omhändertagen egendom

Egendom som har omhändertagits kan vid behov förvaras i livsmedelsanläggningen, märkt på lämpligt sätt, eller i ett förseglat eller på annat sätt märkt lagerutrymme. Under den tid som de undersökningar som eventuellt behövs för att bedöma den hälsorisk som egendomen medför pågår, skall egendomen förvaras så att kvaliteten inte försämras i onödan.

Tillsynsmyndigheten skall besluta för vilket ändamål den omhändertagna egendomen kan användas eller säljas. Om användning eller försäljning inte anses möjlig, skall det bestämmas att egendomen skall förstöras. Beslutet skall fattas utan dröjsmål efter omhändertagandet. När beslutet fattas skall det eftersträvas att den ekonomiska förlusten för ägaren blir så liten som möjligt. De nämnda åtgärderna skall vidtas under tillsynsmyndighetens uppsikt.

Tillsynsmyndigheten kan utsätta en viss tid inom vilken näringsidkaren skall vidta de åtgärder som tillsynsmyndigheten bestämmer. Om ägaren inte iakttar den utsatta tiden, kan den kommunala tillsynsmyndigheten bestämma att åtgärderna skall vidtas på näringsidkarens bekostnad.

9 kap.

Straffstadganden och förverkandepåföljder

39 §

Straffstadganden och förverkandepåföljder

Den som

1) underlåter att fullgöra en skyldighet som föreskrivs i denna lag,

2) bryter mot vad en myndighet har bestämt med stöd av denna lag, eller

3) i övrigt bryter mot denna lag eller stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, skall, om inte strängare straff för gärningen eller underlåtelsen stadgas i någon annan lag för *livsmedelsförseelse* dömas till böter.

Om en gärning eller underlåtelse som avses i 1 mom. skall anses vara uppsåtlig och den har varit ägnad att medföra fara för människors

hälsa, skall, om inte strängare straff för gärningen eller underlåtelsen stadgas någon annanstans, för *livsmedelsbrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den egendom som har varit föremål för ett brott enligt 1 eller 2 mom., eller dess värde, skall dömas helt eller delvis förbruten till staten enligt vad som stadgas i 46 kap. 8—12 §§ strafflagen. När den ekonomiska fördel som brottet eller förseelsen medfört och de föremål eller annan egendom som använts för dessa döms förbrutna till staten iakttas i övrigt 2 kap. 16 § strafflagen.

Straffet för *smuggling* eller försök till smuggling av livsmedel i strid med stadganden och bestämmelser samt för *olaga befattningstagande med infört gods* stadgas i 46 kap. 4—6 §§ strafflagen. Om förverkandepåföljder stadgas i 8—13 §§ i samma kapitel.

Tillsynsmyndigheterna kan bli att anmäla en förseelse till förundersökningsmyndigheten, om gärningen eller underlåtelsen är ringa och det inte är fråga om tredska mot myndighetens förbud eller bestämmelser.

Den som bryter mot ett förbud eller en förpliktelse som har meddelats eller ålagts med stöd av denna lag och förenats med vite kan inte dömas till straff för samma gärning.

40 §

Brott mot tystnadsplikt

Den som uppsåtligen bryter mot tystnadsplikten enligt 45 § skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag, för *brott mot tystnadsplikt enligt livsmedelslagen* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader

Om straff för brott mot tystnadsplikt som begås av en tjänsteman eller av en offentligt anställd arbetstagare stadgas i 40 kap. 5 § strafflagen.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för brott som avses i 1 mom., om inte målsäganden har anmält brottet för åtal.

10 kap.

Ändringssökande och verkställighet

41 §

Besvär

Ändring i ett beslut som den kommunala

nämnden eller det kommunala organ som avses i 11 § har meddelat med stöd av denna lag söks hos länsrätten genom besvär inom 30 dagar från delfäendet. I övrigt gäller för besvär vad som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/54).

Ändring i sådana beslut av kommunala tjänsteinnehavare som avses i 11, 28 och 36 §§ samt i beslut om avgifter enligt 24 § söks hos länsrätten genom besvär med iakttagande av vad som stadgas i kommunallagen (953/76).

I beslut om föreläggande av vite enligt 35 § får ändring inte sökas särskilt genom besvär.

42 §

Verkställighet

En tillsynsmyndighets beslut som gäller förbud mot eller begränsning av tillverkning eller beredning, import, export, saluhållande, servering eller annan överlåtelse av ett livsmedel som strider mot livsmedelsbestämmelserna skall iakttas trots att ändring har sökts, om besvärmyndigheten inte bestämmer något annat.

11 kap.

Särskilda stadganden

43 §

Tillämpning av konsumentskyddslagen

Utan hinder av 33 och 34 §§ tillämpas vad som i konsumentskyddslagen (38/78) och lagen om konsumentombudsmannen (40/78) stadgas om marknadsföring.

44 §

Handräckning

Polisen skall ge tillsynsmyndigheterna handräckning vid utförandet av uppgifter enligt denna lag eller de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

45 §

Tystnadsplikt

Den som vid övervakningen av att denna lag iakttas eller vid utförandet av undersökningssupdrag eller andra uppdrag som hänför sig till tillsynen har fått uppgifter om en enskild persons eller en sammanslutnings eller en stif-

tels ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemlighet eller om en enskild persons personliga omständigheter, får inte utan samtycke av den som saken gäller för utomstående röja eller till sin egen fördel utnyttja de uppgifter som han har fått på detta sätt.

Vad som stadgas i 1 mom. hindrar inte att uppgifter och handlingar lämnas till

1) statliga eller kommunala myndigheter för utförande av uppgifter enligt denna lag,

2) åklagar-, polis- eller tullmyndigheter för utredande av brott,

3) en myndighet som behandlar sökande av ändring i ett ärende enligt denna lag eller

4) utländska organ och inspektörer som förutsätts av ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland, i de fall då avtalet förutsätter detta.

46 §

Statsandel till kommunerna

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas dock inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

47 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om det förfarande som skall iakttas vid verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom förordning.

Genom förordning kan också stadgas att närmare föreskrifter eller anvisningar om förfarandet meddelas av handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet eller social- och hälsovårdsministeriet.

Genom förordning kan stadgas att närmare föreskrifter, anvisningar eller undantag i frågor enligt 48 § 1 mom. meddelas med de begränsningar som nämns i 3 mom. av jord- och skogsbruksministeriet eller social- och hälsovårdsministeriet.

48 §

Närmare föreskrifter

Handels- och industriministeriet meddelar

vid behov närmare föreskrifter om

1) tillverkning och övrig hantering av livsmedel,

2) livsmedels ursprung, beskaffenhet och klassificering,

3) godkännande av ett livsmedel innan det släpps ut på marknaden,

4) främmande ämnen i livsmedel, livsmedels mikrobiologiska kvalitet, renhetskrav och motsvarande egenskaper,

5) tillsatserna och aromer samt hjälpmedel och användningen av dessa vid tillverkning eller beredningen,

6) påskrifter på livsmedelsförpackningar, uppgifter i broschyrer, påståenden vid marknadsföring och andra frågor som gäller försäljning och saluhållande av livsmedel,

7) tagande av prov på livsmedel, undersökning av dessa och undersökningsmetoderna,

8) allmänna förbud att från vissa områden importera livsmedel, på grund av förorening, bristfällig hygien, en sjukdomssituation och dylika orsaker,

9) enhetliga förpackningsstorlekar, mätkärl och mätenheter samt märken,

10) tillämpningen och verkställigheten av internationella avtal som gäller livsmedelslagstiftningen och som är förpliktande för Finland, till den del detta inte hör till någon annan myndighets eller något annat organs behörighet, och

11) andra frågor som hänför sig till livsmedelstillsyn, hantering av livsmedel eller egenkontroll.

Vad som i 1 mom. stadgas om livsmedel

tillämpas på motsvarande sätt på förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel.

Närmare föreskrifter eller anvisningar samt allmänt tillämpliga undantag från tillämpningen av ett beslut meddelas vid behov av handels- och industriministeriet. Undantag kan beviljas endast om det på grund av ny information, förändrad teknologi eller någon annan liknande orsak kan antas att ministeriebeslutet skall ändras på motsvarande sätt. I fråga om livsmedel som är avsedda för speciella grupper kan undantag tillåtas också i de fall där det bör anses nödvändigt med tanke på konsumenternas intresse.

12 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

49 §

Ikraftträdelsestadgande

Denna lag träder i kraft den 1995.

Genom denna lag upphävs livsmedelslagen av den 3 juli 1941 (526/41) och livsmedelsförordningen av den 21 november 1952 (408/52) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

50 §

Övergångsstadgande

Stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den upphävda livsmedelslagen förblir i kraft tills något annat stadgas eller bestäms med stöd av denna lag.

2.

L a g
om upphävande av 3 § lagen om livsmedelsverket

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §	2 §
Härmed upphävs 3 § lagen den 9 februari 1990 om livsmedelsverket (111/90).	Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 8 december 1994

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Handels- och industriminister *Seppo Kääriäinen*

2.

L a g**om upphävande av 3 § lagen om livsmedelsverket**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

Gällande lydelse

3 §

En näringsidkare är skyldig att ge livsmedelsverket de upplysningar som det behöver för den tillsynsledning som avses i 1 § 2 mom. och för de uppgifter som nämns i 1 § 3 mom. Verket kan bestämma att upplysningarna också skall ges den länsstyrelse som har i uppgift att samla in dem.

Livsmedelsverket kan förstärka upplysningsskyldigheten med vite. Vitet döms ut av länsstyrelsen på den upplysningsskyldiges hemort.

Föreslagen lydelse

3 §

(upphävs)

2 §

Denna lag träder i kraft den
199 .
